

**מדוע הלך מרו
הגרש"ז זי"ע
לקבל ברכה
ממזכרת היינות
ב'שערי חסד'?**

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 345

פנינים לפרשת כי תבוא

רבינו היה קונה בקביעות יינות מחנות היינות של האלמנה מ'רקה זלוטניק ב'שערי חסד'. בערבי שבתות היה שולח אי מי מבני הבית, ובערב פסח היה יורד בעצמו, כדי לחזקה ולעודדה. והסביר רבינו שלא היה בכך רק משום חיזוק אלמנה, אלא שרצה לקבל את ברכתה. כולם התפלאו, רבינו הגדול זקוק לברכתה של מוכרת היין? והוא סיפר: מעשה שהיה לפני שנים רבות

פרקי אמונה והשקפה ממרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל

"וְשִׁמְחָתָ בְּכָל הַטּוֹב" (דברים כ"ו, י"א)

הפסוק השגור ביותר בפי כל יהודי בכל הדורות, אותו הוא שומע מלידתו ואותו אומר שלוש - ארבע פעמים ביום עד רגעי חייו האחרונים, הוא "שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד", קבלת האמונה ביחוד השם ועול מלכותו. שאל רבינו, הלא העיקר הוא "ה' אלוקינו ה' אחד" שזהו קבלת אחדות השם ועול מלכותו, ומה ההדגשה של "שמע ישראל"? וביאר שעיקר הענין של אמונה, אינו בא מחקירה עצמית שמכוחה הוא מאמין, אלא מכח צווי התורה שציוותה "שמע ישראל".

הגאון רבי חיים ברים היה מספר, שפגש פעם ברבינו בעת ששב מביקור אצל הגאון רבי אלעזר מן שך, והיה מלא התפעלות מהאופן בו חי הגרא"מ באמונה בהירה, וסיפר שהאריך לדבר איתו בענייני אמונה וחסד ה', אשר עושה עימנו תמיד להפליא, עד שחש והרגיש שביכולתו לדבר עימו לילה שלם, על גודל טובות השי"ת וגודל אהבתו אותנו.

לאנטוורפן שבבלגיה, שם נתמנה לראש ישיבת 'עץ חיים' המקומית. מאז שעברו לשם, ניהלו קשר מכתבים ענף עם רבינו, ופעם שח רבי יהודה, שמלבד הדברים הרבים והחשובים שלמד מתוכן המכתבים, למד רבות מסגנון כתיבתו, לדוגמא: אף פעם לא פתח במכתבו בדברים לא טובים ח"ו, אלא תמיד התבטא בנוסח חיובי וסגנון שובה לב.

חתן רבינו הג"ר יהודה טריגר ורעייתו, עקרו מירושלים בגיל צעיר

למשל, במכתב הראשון ששלח לו, בחודש אייר תשכ"ב, הוא מציין בראשית דבריו את קשיי הקליטה שאמורים להיות במקום החדש, אך בסגנון מיוחד ועדין: "... ועתה מחובתי להעיר, שהיות ובדרך הטבע אי אפשר שהכל יסתדר בימים הראשונים בדיוק כמו שרוצים, לכן אין לי אלא בקשתי לשמור על השקט החיצוני, ולקבל הכל בשלווה פנימית ובעז"ה יהיה טוב..."

אחד סיפר לרבינו, שאשה ישישה שעלתה מרוסיה לאחר הקומוניזם, ביקרה בביתם וסיפרה סיפורים מדהימים שהתרחשו עימה בגולת רוסיה. על סייעתא דשמיא גלויה ומופתית שראו שם פעמים רבות, ונראה היה למספר, שאולי היא מגזימה ואולי מדמיינת. הגיב רבינו ואמר: "צריך להאמין לסיפורים אלו, וצריך לדעת שליהודים אלו ברוסיה עשה הקב"ה דברים שהם למעלה מן הטבע, על מנת להחזיקם בתלאות שעברו בתומת אמונת אומן, לכן זכו לגילויים מיוחדים ולהגנה מיוחדת".

בהקשר לזה יסופר, שרבינו העריץ בהערצה מיוחדת את מחותנו הגאון רבי אברהם גולדברג (רב בית הכנסת בב"ח ביקור חולים), אישיות מיוחדת של תלמיד חכם שבצעירותו פעל בהתמסרות למען האידישקייט ברוסיה הסובייטית, ואף נגזרו עליו עשר שנות סיביר בכלא ובמחנה כפיה. בסעודת בר המצוה של בנו הגאון רבי זלמן נחמיה, סיפר בהתרגשות על אחת החקירות הקשות אותן עבר, בה אמר לו החוקר ביושב ציני: "מה אתה מתעקש, לא יעזור לך כלום אתה תמות בסיביר, ובניך כבר יגדלו כקומוניסטים", אך רבי אברהם התעקש והצליח. רבינו היה אומר על מחותנו זה, שבהאי עלמא עומדים אנו במחיצתו, אבל בעלמא דאתי ברור לו שלא נזכה לעמוד במחיצת אנשים בדרגות גבוהות כאלו, דרגות של עובדי השם במסירות נפש.

איך מתגברים על קשיים?

ניגש לרבינו בחור בעל תשובה שהיה קרוב אליו, היה זה בעת שובו מתפלתו לביתו, ושפך את מרי שיחו על הקשיים הרבים שעוברים עליו מבית ומחוץ, שאינו מתאקלם בישיבה שלומד בה, ויש לו מלחמות וחיכוכים עם הוריו ובני משפחתו, בעקבות צעדו שחזר בתשובה, ופירט את כל הקשיים שעוברים עליו ורבינו מקשיב לו

ונושא עמו בעול.

כשהגיעו לבית והחלו לעלות את מדרגות ביתו, סובב את פניו כלפי הבחור במבט מיוסר והתאנח: "אוי, כמה קשה!". כך נאנח לאורך כל כשלושים מדרגות ביתו, והביע יסוריו והקושי לטפס את המדרגות, כאשר הבחור משתומם מכך שרבינו מביע בפניו את קשייו, מה שלא היה רגיל בכך.

כשהגיע למדרגה האחרונה, לרחבת ביתו, חיך אליו לפתע חיוך רחב ואמר לו: "היה קשה לעלות, אבל הנה עליתי מדרגה ועוד מדרגה והצלחתי להגיע!".

ברכה ממיי שעומד בניסיון

רבינו היה קונה בקביעות יינות מחנות היינות של האלמנה מ'רקה זלוטניק (ברח' השל"ה 5 ב'שערי חסד'). בערבי שבתות היה שולח אי מי מבני הבית, ובערב פסח היה יורד בעצמו, כדי לחזקה ולעודדה. כשנסתלקה, הוסיף רבינו שלא היה בכך רק משום חזוק אלמנה, אלא שרצה לקבל את ברכתה. כולם התפלאו: רבינו הגדול זקוק לברכתה של מוכרת היין? והוא סיפר: מעשה שהיה לפני שנים רבות בימי המנדט הבריטי, נפוצה שמועה שמתחת לחנות היין שלה מוחבא מחסן נשק של אחת המחותרות.

יום אחד הגיעו כמה חיילים בריטיים, ותוך כדי שחיפשו את מסתור הנשק, נכנסו לחנותה לחפש. והנה בחנותה היו שלושה מיכלי יין בגובה אדם. בעוד החיילים מחפשים את הפתח למחסן הנשק הסתובבו בחנות אנה ואנה. כשיצאו הגיעה לביתי כולה מבוהלת, לשאול מה דין היין, האם הוא נעשה יין נסך. ראשית, בקשתיה לשבת ולהירגע מסערת רוחה, ואז בקשתי לשחזר מזכרונה האם נגעו במיכלי היין, התברר שבאחד משלושת המיכלים הם נגעו וממילא דינו כיון נסך, כך איבדה ברגע שלישי מנכסיה.

סיפר רבינו: "בהמשך הערב ראיתי איך היא מרוקנת בטרחה רבה את כל היין שבמיכל למרזב הזורם לביוב, כך במשך עשרות פעמים הביאה איתה עוד כמה ליטרים יין ועוד כמה ליטרים, וכשסיימה שפכה שם הרבה מים, כנראה בשביל הניקיון ושלא יבואו זבובים". סיים רבינו: "מני אותו יום הרגשתי שאישה כזו, שויתרה על שלישי מנכסיה בלי לערער ולהתווכח, כי זו ההלכה, אישה כזו הייתי רוצה להתברך מפיה!".

(מתוך הספר 'גאון ישראל')

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

לפני כשבעים שנה שמעתי מזקן אחד [שאז בעת שספר לי הי' כבן שמונים] מחסידי ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע, שבחודש אלול היו הרבה חסידים עוזבים את בתיהם לגמרי, ובאו לצאנו לכל ימי הרחמים והסליחות, והיו יושבים כל הימים בבית מדרשו של ה'דברי חיים' ועסקו יומם ולילה אך ורק בתורת ה' ובעבודתו

"שבתי בבית ה' כל ימי חיי" - דברי חיזוק לחודש הרחמים והסליחות
מבעל 'שבט הלוי', מרן הגר"ש הלוי ואזנר זיע"א

זה התנתק לגמרי מהוויות עולם הזה "לחזות בנועם ה'" וגו', וכל היום ממש הי' בבית המדרש, שקוע בעבודת ה' ובתורתו, כן יזכה לעשות בכל השנה בכל ימי חייו.

והנה הנהגה זו צריכה להיות מאוויו ותפקידו של כל מלך ישראל, כדכתיב בפרשתן: "והיה כשבתו על כסא ממלכתו, וכתב לו את משנה התורה הזאת וגו' והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו", למען ילמד ליראה את ה' אלוקיו, לשמר את כל דברי התורה הזאת ואת החוקים האלה לעשותם". הנה דייק הכתוב לומר "כל ימי חייו", והוא הלשון כמו שאמר דוד שבתי בבית ה' "כל ימי חיי", כי הגם שצורך המלוכה רובץ עליו, צריך שיפריש ויעתיק עצמו לזמן מסויים שיהי' כולו קודש לה'. והבוטח בשלימות אמיתית בה', זוכה מידה כנגד מידה שהי' מבטחו, ויתקיים רצונו בשלימות שיוכל לשבת באהלה של תורה בלי שום מניעות.

ומענתה יתבאר יפה המשך הכתובים, "אם תחנה עליי" וגו' "אחת שאלתי" - "אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח", הרי שדוד המלך זכה לשלימות במידת הבטחון, אשר על כן עמד והתפלל - "אחת שאלתי... אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי" וגו', כי זה תלוי בזה, אם הוא שלם במידת הבטחון, אזי ה' הוא מבטחו וזוכה לחסות בנועם ה'.

לפני כשבעים שנה שמעתי מזקן אחד [שאז בעת שספר לי הי' כבן שמונים] מחסידי ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע, שבחודש אלול היו הרבה חסידים עוזבים את בתיהם לגמרי, ובאו לצאנו לכל ימי הרחמים והסליחות, והיו יושבים כל הימים בבית מדרשו של ה'דברי חיים' ועסקו יומם ולילה אך ורק בתורת ה' ובעבודתו, פנויים לגמרי מבתייהם ומכל צרכי עולם הזה, וכן שמעתי כזאת על עוד כמה קהילות בישראל - כי הגם שבכל ימות השנה לא זכינו לשים לגמרי מבטחינו בה' ולעסוק בעבודת ה' כל היום, אמנם בהגיע ימי הרחמים והסליחות, צריך כל אחד להתעלות יותר מכל השנה.

וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים כ"ז) "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי" וגו', דהנה סדר יומו של דוד המלך ע"ה בכל השנה הי' עמוס כל היום מאשמורת הבוקר, חלק בתורה ובעבודת ה', וחלק בענייני המלוכה, וכן אמר דוד (תהלים ק"ל י') "נפשי לה' משומרים לבוקר שומרים לבוקר", ובגמ' במסכ' ברכות (דף ג'): "כינור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, וכיון שהגיע חצות לילה באה רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו, מיד היה עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר, כיון שעלה עמוד השחר נכנסו חכמי ישראל אצלו אמרו לו, אדונינו המלך עמך ישראל צריכין פרנסה, אמר להם לכו והתפרנסו זה מזה, אמרו לו אין הקומץ משביע את הארי ואין הבור מתמלא מחוליתו, אמר להם לכו ופשטו ידיכם בגדוד וכו'" ע"כ. - בר מן דין, הרי הי' מלך ישראל, ובעל כרחו הי' עסוק הרבה בצרכי ציבור, שנטל לו חלק ניכר מסדר יומו (ועי' בדברי רש"י על מאמז"ל במס' שבת (דף י"א. ד"ה חללה) אין מספיקים לכתוב חללה של רשות).

בהגיע חודש אלול, עזב דוד המלך את כל צרכיו הפרטיים וגם את כל צרכי הציבור, וישב כל היום בבית המדרש

אמנם בהגיע חודש אלול, חודש הרחמים והסליחות, עזב דוד המלך את כל צרכיו הפרטיים וגם את כל צרכי הציבור, ישב כל היום בבית המדרש, עסק אך ורק בתורה והקדיש כל עתיו ורגעיו לעבודת ה' - ואז בחודש זה ביקש כאן במזמור זה ואמר: "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי" וגו', דהיינו כמו שבחודש

מכתב:

ב"ה. יום ב' כי תבא חודש הרחמים תשמ"ה לפ"ק

כבוד תלמידינו וידידינו, יראים ושלמים,

חיים שלום וברכה עד העולם הי"ו

אחדשה"ט וש"ת באהבה רבה וגמורה.

הנה שוב שנה אחרינו, שוב אנו עומדים ימים ספורים לפני הימים הקדושים והנוראים.

בשנים קדמוניות עוד מתחילת אלול, היה ניכר על כל פנים, כי משהו נשתנה, כי הכל מכינים עצמם בחד ומורא לימי מלך הקדוש ומלך משפט.

אבל בעו"ה, בתקופתנו, צורת החיים כ"כ מקררת נפשינו, כי עוד ימים ספורים לפני כס המשפט, ועדין אורחות חיים כרגיל.

ו'מי יאמר זכיתי לבי טהרת' מעש שלא יפחד וירעד כאשר יעבור כבני מרון, ובוחן כליות ולב ב"ה וברוך שמו, ידינהו לפי מעשיו ולפי מחשבותיו.

האם יצאנו ידי חובתינו בקיום מצוות עשה, עבודתו הטהורה, יחוד ה' ואמונת ה'? האם יצאנו ידי חובתנו בלמוד תורתנו הקדושה - יחיד ורבים? והאם שמרנו חושינו כדבעי למהוי. (האם) זכרנו - כי החיים עוברים כחלום יעוף, ומתי אעשה גם אנכי לביתי?

הנה, כ"ז חלק קטן ממחשבות המתעוררות בימים כאלה.

נחזק עצמינו למענינו ולמען עמינו הקדוש, לא נגרר ח"ו אחרי הרחוב, ואחרי פרוד הלבבות, רק נדעה ונרדפה לדעת ה' ואז, בהתעוררות של מטה, גם מן השמים ישקיף ה' ב"ה 'לטוב לנו כל הימים',

ונזכה כולנו יחד, לחיים טובים ארוכים ומתוקים, חיים של הרבצת תורה ויראה, חיים של תורה ויראת שמים, חיים שנוזכה לבנות בתינו ולתנך ילדינו בקדושה וטהרה. ויקיים בנו מקרא שכתוב [דברים כו, יט] 'ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהילה ולשם ולתפארת ולהיותך עם קדוש לה' אלקיך כאשר דבר'.

הכ"ד ידידכם דוש"ת באה"ר ואהבת עולם, עיניו לה' מייחלות לחיים טובים.

(מתוך גליונות 'מעיינות הלוי')

וכן שמעתי כזאת על עוד כמה קהילות בישראל - כי הגם שבכל ימות השנה לא זכינו לשים לגמרי מבטחינו בה' ולעסוק בעבודת ה' כל היום, אמנם בהגיע ימי הרחמים והסליחות, צריך כל אחד להתעלות יותר מכל השנה

למה הנהיגו גדולי הדורות, לומר פעמיים בכל יום מר"ח אלול המזמור שאמר דוד המלך ע"ה?

ומעתה טעים איתיהב לנא, למה הנהיגו גדולי הדורות לומר פעמיים בכל יום מר"ח אלול המזמור שאמר דוד המלך ע"ה, כי לפי דברינו גם הוא אמר מזמור זה בחודש זה, ואז הוא ביקש: "שבתי בבית ה' כל ימי חיי", וכח השפעת תפילתו זו נמשכה ונשארה לכל הדורות, עד ימינו אלו.

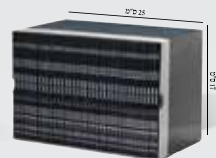
ויה"ר שנוזכה להתבונן בימים אלו באמירת מזמור קדוש זה [ולא יתאמר כמוצות אנשים מלומדה האומרים זאת בסוף התפילה במרוצה], ועוד רבות בשנים נזכה ברחמים וברצון לעבוד את ה' במדרגה זו, ונתברך בברכת כתיבה וחתימה טובה עד ביאת משיח צדקנו בב"ב רחמים גדולים אמן. [תשע"ג]

לחודש אלול שבוע אחרון למבצע הגדול

אנו שמחים להודיע כי מבצע המתנות הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לרגל חודש אלול. תורמים לפעילות הקירוב והחיזוק של 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'

* כזיכה רבה, פורמט רגיל, 19 חוברות

* כזיכה רבה, פורמט כים, 38 חוברות

פרטים בעמודים 16-17

ההליכה עד ה'קלויז' של רבי נפתלי, היתה ארוכה מהלך של שעות רבות בדרך מושלגת, וכל הדרך, הרגשתו היתה נוראה. הוא צייר לעצמו כיצד הוא עומד לפני רבי נפתלי, וכולו מסמיק מבושה ולאחר מכן מחוויר מרוב פחד, ובסוף בקול רועד ובאימה יתירה, הוא מוציא מפיו את המילים...

הגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א: כך מתכוננים לסליחות

ובאימה יתירה הוא מוציא מפיו את המילים: "שיקרתי לכבוד הרב". כך הוא הולך והולך, כאשר כל פסיעה עבורו היא מעשה של מסירות נפש, שנעשה אך ורק מכיוון שכך ציוה עליו הסבא לעשות. כשהגיע למקומו של רבי נפתלי, וכבר עמד להיכנס אליו, השיגו בחור מהישיבה שהמתין לו, ואמר לו: "הסבא שלח אותי לכאן כעת בכרכרה מיוחדת כדי להשיג אותך ולומר לך שתחזור מיד..." חזר הבחור אל הסבא כשכולו אומר תמיהה, והסבא הסביר לו: "לא רצייתי לגרום לך בושת פנים, רק רצייתי לנקותך ולעקור ממך את זוהמת השקר. כיון שראיתי שהיית מוכן במסירות נפש ללכת - אזי די בזאת!". בעל המעשה היה מסיים ואומר: "זו היתה דרך החינוך של סלבודקה!" כשמתבוננים, מבין כל אחד שלבוא לפני גדול הדור כרבי נפתלי ולומר לו: "שיקרתי לך" או "לא התפללתי מנחה", זהו דבר איום ונורא. והנה עוד זמן מועט יעמוד כל אחד מאיתנו לפני הריבונו של עולם, ימנה לפניו רשימה שלימה של עוונות וחטאים: "אשמנו, בגדנו, כזבנו וכו'", ויבקש ממנו מחילה עליהם. היה צריך להיות, אם כן, שנחוש לכל הפחות כמו אותו בחור ששיקר לרבי נפתלי ונדרש להודות בפניו על כך. כיצד יתכן שאיננו חשים כך? הלא דבר הוא! התשובה היא, שרגשות הבושה והביזיון שחש אותו בחור, נבעו מכך שחשב שהוא אמור לעמוד לפני רבי נפתלי פנים מול פנים,

בעוד כמה שעות ניגש כולנו לאמירת 'סליחות'. נצייר לעצמנו מה היה קורה אילו היינו צריכים לגשת לחבר, וכל שכן אל רב, אחרי שהכרנו באמת בעובדה שפגענו בו, ולבקש ממנו מחילה. הרי ודאי היה הדבר קשה בעינינו ובלתי נעים עד מאוד. ישנו מעשה מופלא שסיפר אחד מגדולי תלמידי הסבא מסלבודקה, תלמיד חכם גדול.

בצעירותו למד בישיבת סלבודקה, ובאותה תקופה היה הגאון רבי נפתלי אמשטרדם זצ"ל, מאדירי התורה שבאותו דור, מגיע מידי פעם לישיבת סלבודקה ולומד עם בחורים. גם למיודענו, בעל המעשה, היתה קביעות של לימוד עמו. והנה שקידתו ויגיעתו בתורה של אותו בחור היו לשם דבר. כל כולו היה שקוע בלימוד, והיה שוכח עולם ומלואו. לפעמים גרם הדבר ששכח להתפלל תפילת מנחה. הדבר העיקר עליו, והלך הוא לרבי נפתלי לבקש תיקון על כך.

הוא פנה אל רבו ושאל ממנו לתת לו עצה וסגולה נגד השכחה. "מה אתה שוכח?", שאל הגר"נ, והבחור ענה: "אני שוכח לפעמים להתפלל מנחה".

נעץ בו רבי נפתלי שתי עיניים תמהות, מבטו היה איום ואמר בחרדה: "לגמרי שוכח אתה להתפלל, או רק בציבור אתה שוכח להתפלל?" מרוב פחד ממבטו החודר מיהר הבחור לענות: "אני רק שוכח להתפלל בציבור..." נרגע קצת רבי נפתלי ואמר: "שעבד עצמך להתפלל תמיד בישיבה".

לאחר שיצא מלפני רבו, חש הבחור נקיפות מצפון. סוף כל סוף הוא שיקר לרבי נפתלי. הלך אל הסבא מסלבודקה וסיפר לו את הדברים. שמע הסבא את הדברים, וגער בו: "שקרן! הונית דעתו של אדם גדול וצדיק. לך לרבי נפתלי והודה על האמת!"

בתחילה ניסה לסרב מרוב הפחד ממבטו של רבי נפתלי, כשישמע שלא אמר את כל האמת, אבל הסבא גזר עליו שבאם לא יציית לו, אסור לו לדרוך על מפתן ביתו!

קיבל הבחור את גזירת הסבא בהכנעה, ופנה ללכת אל רבי נפתלי ככלי מלא בושה.

ההליכה עד ה'קלויז' של רבי נפתלי היתה ארוכה מהלך של שעות רבות בדרך מושלגת, וכל הדרך - כך הוא מתאר - הרגשתו היתה נוראה. הוא צייר לעצמו כיצד הוא עומד לפני רבי נפתלי וכולו מסמיק מבושה ולאחר מכן מחוויר מרוב פחד, ובסוף בקול רועד

כאשר חזרתי ארצה, שאלתי את מרן כיצד חרג ממנהגו והעניק מכתב למוסד זה, בעוד שלמוסדות תורה גדולים ממנו נמנע מלכתוב המלצה. בקשתי לדעת האם למוסד הנ"ל יש חשיבות מיוחדת. תשובתו של מרן היתה קצרה: "בפני דמעות אינני מסוגל לעמוד"...

הרב שלמה לוריניץ, על הדרכתו ודרכי פעולתו של מרן הרב מבריסק, הגרי"ז סולובייציק זצ"ל

העקביות והדביקות במטרה היו מתכונותיו הבולטות של מרן. כאשר לקח על עצמו משימה, לא היה כח בעולם שהיה מסוגל להניאו מביצוע הדבר. הוא לא התחשב בשום מכשול טבעי. גם אם ההיגיון ציוה להרים ידיים, הוא לא הושפע מכך, הוא ראה רק את המטרה הקדושה ושם את מבטחו בה'.

את הסיפור דלהלן סיפר לי מרן בעת שהתנהלה המערכה נגד חוק 'שרות לאומי' לבנות, בשנת תשי"ג. המאבק היה כבד, ובהוראת גדולי הדור, ובתוכם גם מרן, נערכה הפגנה גדולה בירושלים, שכמוה לא היתה. בהפגנה השתתפו כמעט כל גדולי הדור, וביניהם גם מרן, האדמו"ר הזקן מבעלז, האדמו"ר מגור והגאון מטשעביץ, אשר מעולם לא נטלו חלק בהפגנות. אך כידוע, למרות כל המאבקים התקבל החוק בקריאה שלישית בכנסת.

לאחר שהחוק התקבל, נכנסתי כדרכי למרן כדי לדווח לו על הנעשה. הוא שאל אותי, אם ניתן עוד לעשות משהו כדי לבטל את החוק. תשובתי היתה: שום דבר. לא נשאר עוד רעיון שלא ניסינו אותו, עשינו כל מה שניתן לעשות בארץ ובחו"ל, אך ללא הועיל.

אמר לי מרן: "חז"ל מלמדים אותנו (ברכות י.), שאפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים. והכוונה כאן היא, אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם - ממש".

הוא ראה שלא הבנתי את כוונתו, ואמר: "אסביר לך מה הכוונה בדברי, על ידי מעשה שהיה בהיותי בבריסק". זמן קצר לפני ראש השנה, נודע לו כי גבאי בית הכנסת הגדול, החליטו לשנות את מקומה של המקהלה שליוותה את החזן. עד אז עמדה המקהלה סמוך לחזן, ומעכשיו היתה אמורה לעמוד בגלריה, כדרכם של המשכילים. השעה היתה מאוחרת, וכבר לא היה סיפק בידו להזמין את הגבאים ולהניאם מהמעשה, אך בליבו הוא גמר אומר שלא לאפשר למקהלה לשנות את מקומה.

מרן הדגיש בפני, כי הוא לא שקל אם יש כאן ענין של איסור. הוא הבין שהגבאים אינם מתכוונים לשם שמים, וכל רצונם הוא רק להכניס לבית הכנסת את המודרניזציה, ולחקות את בתי הכנסת היותר 'מתקדמים'.

בראש השנה הגיע מרן לבית הכנסת. המקהלה תפסה את מקומה בגלריה המוגבהת, כרצון הגבאים. "ידעתי", סיפר לי מרן, "כי הגבאים לא יצייתו לי, לכן עליתי לגלריה ופניתי ישירות לאנשי המקהלה, ואמרתי להם: "רדו! אתם לא תשירו כאן!". חברי המקהלה, שהיו

בעלי-בתים פשוטים וילדים, צייתו לדברי, כמובן, וחזרו למקומם הקודם.

לאחר שירדו, ציוו עליהם הגבאים לחזור ולעלות, והם עשו כדבריהם. מרן עלה שוב והורה להם לרדת, והם ירדו. כך נשנה הדבר פעמים רבות, עולים ויורדים, עולים ויורדים, מרן היה עולה בכל פעם ומורה להם לרדת.

"חשבת י" - סיפר מרן - "כיצד אשיג את מבוקשי? מה עוד יכול אני לעשות? כמה פעמים אוכל לחזור על התרגיל הזה? החלטתי, שכל עוד יש בכוחי לעלות, אעלה ואצווה על המקהלה לרדת. לאחר מספר פעמים שיערתי בנפשי, שזוהי הפעם האחרונה, ויותר לא יהיה לי כוח לעלות. עליתי שוב, גערתי באנשי המקהלה והוריתי להם לרדת. ומיד כשהם ירדו, באו הגבאים והורו להם לעלות".

באותו רגע נפתחו חלונות עזרת הנשים, והנשים, ביניהן גם נשות הגבאים, החלו צועקות בקול רם: "איזו חוצפה נגד הרב!".

"מה שלא השגתי בכוחות עצמי" - סיכם מרן - "השגתי בצעקותיהן של הנשים, והמקהלה נשארה על מקומה למטה".

כשסיים את הסיפור, אמר לי מרן: "במקרה כזה, אתה בודאי היית מת'אש, ואומר 'מה עוד לא נעשה'... אינני יודע כמה עשרות פעמים עליתי כדי להוריד את המקהלה. אם כן, מה יכולתי להועיל בכך שאעלה עוד פעם להוריד את המקהלה? מה יכולתי לעשות שלא עשיתי בפעולותי הקודמות

מרון נמנע באופן עקרוני מכתובת מכתבי המלצה למוסדות לשם איסוף כספים, יהיה מי שיהיה. לכן באחד ממסעותי לארה"ב, הופתעתי לראות את ר' חנוך קרונז'ק, שניהל מוסד קטן יחסית, כשבידו מכתב המלצה ממרון

מרון הסכים, והבטיחו כי לא יאונה לו כל רע. העו"ד עשה כפי שאמר - כשנודמנה לו שעת הכושר, הוציא את התיק המרשיע מן הארכיון והעלה אותו באש, והודות לכך לא התקיים כלל משפטו של אותו יהודי מבריסק.

שערי דמעות לא ננעלו

עקביותו של מרון היתה לשם דבר, אך מאידך גיסא היה לבו פתוח כאולם, וכאשר בא לפניו יהודי בדמעותיו - היה מרון מעביר על מדותיו.

מרון נמנע באופן עקרוני מכתובת מכתבי המלצה למוסדות לשם איסוף כספים, יהיה מי שיהיה. לכן באחד ממסעותי לארה"ב, הופתעתי לראות את ר' חנוך קרונז'ק, שניהל מוסד קטן יחסית, כשבידו מכתב המלצה ממרון.

כאשר חזרתי ארצה שאלתי את מרון לפרש הדבר, כיצד חרג ממנהגו והעניק מכתב למוסד זה, בעוד שלמוסדות תורה גדולים ממנו נמנע מלכתוב המלצה. בקשתי לדעת האם למוסד הנ"ל יש חשיבות מיוחדת.

תשובתו של מרון היתה קצרה: "בפני דמעות אינני מסוגל לעמוד. ר' חנוך אשר ראה כי המוסד עומד לפני קריסה, בכה לפני...".

משכורת - כן, מתנות - לא

מרון הקפיד מאוד לא להנות ממתנת חנם, כמאמר החכם מכל אדם (משלי טו, כז): "שונא מתנות יחיה". הסיפור דלהלן מתאר לנו, כיצד גם במצב קשה ביותר, לא הסכים לקבל מתנת בשר ודם.

כאשר הגיע מרון ארצה בשנת תש"א, יחד עם מו"ר ראש ישיבת מיר הגרא"י פינקל, יצאה משלחת, ובתוכם גם אני (הייתי אז עדיין בחור בישיבת 'היכל התלמוד' בת"א), כדי לקבל את פניהם בנמל חיפה, לשם הגיעו במונית מראס-אל-נקורה, (בנמל חיפה שכנו משרדי

אבל אני קיימתי את דברי חז"ל: 'אפילו הרב חדה מונחת על צוארו של אדם', כפי הפשט שאני מבין - על צוארו ממש! אפילו אז לא ימנע עצמו מן הרחמים. כל עוד לא נערך המשפט, שוכרים את עורכי הדין הטובים ביותר. אבל לאחר המשפט, כאשר דינו של הנאשם כבר נחרץ למיתה, והחרב החדה כבר מונחת על צווארו כדי לבצע את גזר הדין - מה עוד ניתן לעשות?

על כך אומרים חז"ל: אפילו הרב חדה מונחת על צווארו של אדם - ממש, אל ימנע עצמו מן הרחמים. אסור להת"יאש! הישועה באה שלא כדרך הטבע. אם האדם אינו מת"יאש, אלא עושה את הכל עד כלות הכוחות - הקב"ה מושיעו. "אני אומר לך", סיים מרון, "תמשיכו לפעול ותעשו דברים, אפילו אם לפי ההיגיון אין בהם כל תועלת, ולבסוף הגזירה תתבטל".

קיימנו את דברי מרון, המשכנו במאבק נגד חוק השרות הלאומי, וכידוע, עד היום החוק לא בוצע, ואנו מקווים שלעולם לא יבוצע. דבריו אלו היו עבורי שיעור מאלף בהלכות עסקנות. עד אז סברתי, כי שיעור חובת ההשתדלות הוא רק עד כמה שההיגיון והשכל נותנים תקווה, שהדבר יביא תועלת. אבל לאחר שכבר כלו כל הקיצין, וכל מה שיעשה עוד יהיה לבטלה ויעמיד אותנו, לכאורה, במבט מגוחך, אין חובה לפעול. אבל ממרון למדתי שאין לוותר, ולא רק בפרשת 'השרות הלאומי', אלא בכל דבר. למדתי, כי יש לפעול לא רק עד גבול ההיגיון ובדרך הטבע, אלא צריך לעשות את הכל, ואז, לבסוף, הישועה באה שלא בדרך הטבע.

סיפר לי הגרמ"ד: יהודי מתושבי בריסק, בעל משפחה גדולה, התעסק למחייתו בעסקי יבוא ויצוא בדים, ונתפס בידי אנשי השלטון על עבירות מכס. הוא היה עלול לקבל עונש חמור מאד, עד כדי גלות עם עבודת פרך למשך שנים רבות בסיביר הקפואה.

מיד כאשר שמע על כך מרון, זימן אליו בדחיפות עורך דין גדול, וסיפר לו, כי לדאבונו, הוא עצמו נתפס בעבירה על חוק המכס, ועליו לעמוד בימים הקרובים למשפט חמור, ונפשו בשאלתו מה יעשה.

אותו עורך דין, על אף ששנה ופרש, נבהל לשמע הדברים, דמו קפא בעורקיו, והוא לחש באוזני מרון, כי לאור ניסיונו הרב במקרים מעין אלו, הרי שמצבו חסר סיכוי. אולם עצה אחת ויחידה יש בידו: הוא מקבל על עצמו להיכנס לארכיון בית המשפט, בו רוחשים לו אימון רב, ולגנוב משם את 'תיק האשמה'. למרות שבפעולה זו הוא מסכן את עצמו, מאחר שאם יתפסוהו יהיה עונשו נורא ואיום, בכל זאת עבור הצלת הרב מבריסק, מוכן הוא למסור את נפשו.

לאחר שגמר לפרט את תכנית ההצלה הנועזת, גילה לו מרון הגר"י, כי למעשה הנידון אינו הוא, אלא איש פלוני מתושבי העיר, ורק כדי לשמוע ממנו דרך הצלה, התיר לעצמו לשנות בדיבורו. כמובן, לאחר שהעורך-דין שמע זאת, הוא מיאן לעשות את הדבר ולסכן את עצמו למען יהודי זה, אך מרון טרח להסביר לו, כי צערו של הלה הוא צערו הפרטי ממש, כי מטבעו הוא מיצר על צרה של יהודי, והצלתו של הנידון היא כהצלת גופו ממש. הדברים פעלו על ליבו של העו"ד, אך הוא התנה עם הרב שיקבל ממנו הבטחה וברכה שחלילה לא ייתפס ולא ירע לו.

רחמים

מסע הקודש של קופת העיר

מרא דטהרות מרן

הגר"י
פישהוף

שליט"א

שר היראה מרן

הגר"ב
פינקל

שליט"א

עמוד התפילה מרן

הגר"ש
גלאי

שליט"א

יעתירו בוילנא בימי הרחמים והסליחות על תורמי קופת העיר לשנה טובה ומתוקה ויזכירו כל שם ושם מתורמי קופת העיר בפרטות בתוככי הציון הקדוש בוילנא

הקויטעל ששלח רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א למסע רחמים שאלי בוילנא שע"י קופת העיר

רחמים
שאלי

מסע הקודש לוילנא

לכבוד הגאונים שליוחי קופת העיר

הגר"י פישהוף שליט"א

הגר"ב פינקל שליט"א

הגר"ש גלאי שליט"א

היוצאים להעתיר בציון אדונינו הגר"א בוילנא נא להעתיר עליי לשנה טובה ומתוקה

השם: _____
הבקשה המיוחדת: _____

רחמים
שאלי

מסע הקודש לוילנא

לכבוד הגאונים שליוחי קופת העיר

הגר"י פישהוף שליט"א

הגר"ב פינקל שליט"א

הגר"ש גלאי שליט"א

היוצאים להעתיר בציון אדונינו הגר"א בוילנא נא להעתיר עליי לשנה טובה ומתוקה

השם: _____
הבקשה המיוחדת: _____

רחמים
שאלי

מסע הקודש לוילנא

לכבוד הגאונים שליוחי קופת העיר

הגר"י פישהוף שליט"א

הגר"ב פינקל שליט"א

הגר"ש גלאי שליט"א

היוצאים להעתיר בציון אדונינו הגר"א בוילנא נא להעתיר עליי לשנה טובה ומתוקה

השם: _____
הבקשה המיוחדת: _____

לכבוד הגאונים שליוחי קופת העיר

מסע הקודש לוילנא

הגר"י פישהוף שליט"א

הגר"ב פינקל שליט"א

הגר"ש גלאי שליט"א

היוצאים להעתיר בציון אדונינו הגר"א בוילנא נא להעתיר עליי לשנה טובה ומתוקה

השם: _____
הבקשה המיוחדת: _____

הקויטעל ששלח פאר הדור והדור מרן ראש הישיבה הגר"ב' ד פורסקי שליט"א למסע רחמים שאלי בוילנא שע"י קופת העיר

הקויטעל ששלח פאר הדור והדור מרן ראש הישיבה הגר"ב' מ אורחי שליט"א למסע רחמים שאלי בוילנא שע"י קופת העיר

הקויטעל ששלח פוסק הדור מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א למסע רחמים שאלי בוילנא שע"י קופת העיר

שייערך ביום ב' כ"ג אלול במטוס פרטי שכולו קודש למסע (גברים ונשים) עלות ההצטרפות 2500 ש"ח

ניתן להצטרף למסע הקודש לוילנא

שאלו

פנת העיר לוינא

תחמים שאלו

מסע הקודש לוינא

ע"י רביתנו שרי החורג, התפילה והיראה על תורמי קופת העיר לגזור שנה טובה ומתוקה ולחתום על שטר מובטחים לחיים בציון הק' בוילנא

כ"ג אלול - תשפ"ג

עמוד התפילה מרן הגר"ש גלאי שליט"א מעתיר על תורמי קופת העיר בציון הק' בוילנא

וילנא, ימי הדחמים והסליחות קרב ראש השנה תשפ"ג

צובטחים לרחיים

רבותינו שליט"א יחתמו בתוך הציון הק' על שטר "מובטחים לחיים - תשפ"ג" עבור המקבלים על עצמם עול אחזקת משפחה נזקקת אחת לחודש אחד.

החובים בלי חלת פזיזי וכו'...

אם ירדו המים וכו'...

למעשה הקטן מבעדו וכו'...

לענין הק"ק, חסדנו זה השטר והחובט שטופו לידע ולתודיע שמחייב שמו יתן חתימתו על ראשם והעלולם אלהים פה תביעות האמורות בתורה וכו'...

ובמיוחד כמנה מורה כמו שיהיה רצונם וכו'...

גם הויהם וזרי בני טיפוחםם וכו'...

לא ירחו כמנים עמי חזרי פתח פתח וכו'...

אם כי מיאן וכו'...

הקדושים ביום שבת וכו'...

המחויבותם וכו'...

החובים כן כי שולק קופת העיר וכו'...

השטר לישת תחתיו וכו'...

דעת הגדולה וכו'...

שטר בלא גבול עולם יתאל יסודך

1800 - 39 - 47 - 47

לקח מראש מקדמה של כמה משכורות ויצא לבלות... כמובן, ניצל את ההזדמנות של 'פעם בחיים' לשהות במלונות פאר, ולקנות דברי חמדה עד שכל כספו תם, וזאת חוץ מכסף נוסף, בשווי כמה משכורות, שלווה מאחרים לצורך מלוי תאוות לבו...

הגאון הרב ברוך רוזנבלום שליט"א על השבוע המיוחד

באניה, לחופשה מסביב לעולם".

לקח מראש מקדמה של כמה משכורות ויצא לבלות... כמובן, ניצל את ההזדמנות של 'פעם בחיים' לשהות במלונות פאר, ולקנות דברי חמדה עד שכל כספו תם, וזאת חוץ מכסף נוסף, בשווי כמה משכורות, שלווה מאחרים לצורך מלוי תאוות לבו.

בהגיעו בחזרה לביתו, שלושה חודשים לפני המועד בו עליו להגיש את הגביע למלך, נאלץ לקחת מקופת המדינה זהב רב, רק כדי לשלם את חובותיו העצומים...

חודש ימים לפני תום השנה מתקשר האחראי ומתעניין: "כיצד מתקדמת הכנת הגביע? האם כבר הושלמה הכנתו?"

- "אוי ואבוי!" ספק הצורף את כפיו, עוד חודש עלי להגיש למלך את הגביע, ועדין לא התחלתי... ולא זו בלבד אלא שכבר לקחתי סכום גדול מהקופה לצורך תשלום חובותיי... מה עושים עכשיו?"

ניגש הצורף לאוצר המדינה, וביקש מהשר הממונה כמות קטנה של זהב ועוד כמה יהלומים קטנים. לפליאתו של השר - השיב: "אני הולך להשתמש בזה כדי להוסיף איזושהי תוספת קטנה לצורך מראהו המושלם של הגביע..."

במשך החודש הזה עמל הצורף והכין גביעון קטנטן, מהגודל שאתם מכירים: יש היום בכל החנויות לכלי כסף סוג של משפך שמחלק את היין לגביעונים קטנים... כזה גביע יכול היה הצורף להספיק להכין בזמן שנותר לרשותו...

אמנם חשוב להדגיש: הגביע היה מיוחד ביופיו! עין לא ראתה גביע מחוטב ומפואר שכזה! כל מי שהביט עליו היה מתפעל ומתרגש

הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל מביא, כי בכל יום מימות השבוע האחרון של השנה, ניתן לתקן את כל הימים המקבילים שבמהלך השנה שחלפה: ביום ראשון האחרון של השנה, ניתן לתקן את כל ימי ראשון שהיו כל השנה וכן הלאה.

בשבת האחרונה של השנה, ניתן לתקן את כל שבתות השנה. על כן חשוב מאד לנצל את השבת הזאת: ראשית כל, לקבל אותה מוקדם ולא ברגע האחרון. להרוויח עוד כמה דקות של שבת קודש. ובעיקר לנצל אותה ללימוד תורה. כל מילה של לימוד תורה בשבת - כותב ה'בן איש חי' - שווה פי אלף מאשר ביום חול! כמה רווחים עצומים נוכל להרוויח אם אכן נשכיל לנצל את השבת שלפנינו!

השאלה המרכזית היא, מה באמת אפשר לעשות בשבוע האחרון הזה? האם ניתן לעשות 'מהפך' בשבוע אחד?

המגייד מדובנא מביא על כך משל, המובא בספר 'שערי ארמון', כשהוא מוטעם בטוב טעם ודעת:

מלך גדול תכנן לערוך משתה מפואר לכל שריו. הוא חפץ שבמשתה תהיה אטרקציה מיוחדת, שתפעים את לבות כל המשתתפים. החליט להעמיד על שולחנו גביע מפואר, עשוי מזהב טהור, משובץ ביהלומים, מחוטב בחיטובים, מעשה אמן.

יועציו המליצו לו על צורף יחיד ומיוחד, שבכוחו ליצור גביע כזה שעין לא ראתה כמוהו!

הצורף הוזמן ברוב כבוד לארמון המלך, ולאחר שהמלך תאר בפניו את המטרה שלשמה הוזמן, שאל אותו המלך: "כמה זמן ייקח לך לעשות גביע שכזה?"

לאחר מחשבה, נענה הצורף ואמר: "ששה חודשים, אדוני המלך!" פנה אליו המלך ואמר לו: "הסכנת ושמע היטב! קח לך שנה שלימה תחת חצי השנה שאמרת. במשך השנה תקבל מדי חודש משכורת שמנה מקופת ארמון המלוכה, כדי שתהיה פנוי מכל טירדה, ותוכל להתמסר אך ורק ליצור הגביע. כמו כן, הנה עומד כאן לפניך שר האוצר. ממנו תוכל לבקש כל כמות זהב שהנך זקוק לה, וכן את כל היהלומים הנדרשים לשיבוץ בגביע".

מיהר הצורף לביתו לספר לאשתו את הבשורה המשמחת, ותוך כדי דיבור הוסיף ואמר לה: "דעי לך, שבאמת הזמן הדרוש לי להכנת הגביע הוא שלושה חודשים בלבד... רק ליתר ביטחון אמרתי למלך חצי שנה, והוא אף הוסיף ונתן לי שנה שלמה..."

"והיות ויש לנו המון זמן" - הוסיף - "בואי ננצל את ההזדמנות ונצא,

המלך התרגש מאוד... שנה
שלימה של עבודה... הוא פותח
את העטיפה הראשונה ברעדה,
לאחריה את השניה, פותח
קרטון ועוד קרטון ולא מביין
מה הולך כאן... הוא ממשיך
לפתוח קלקר ועוד קלקר עד
שבקושי הוא מצליח למצוא
בפנים צלופן עם הגביעון הקטן...
המלך כמעט והתעלף...

לה'. בידינו להקפיד במשך השבוע הזה על כל התפילות, על כל
הברכות, להרבות בלימוד תורה, להרבות בחסד, להקפיד לא לדבר
לשון הרע.

כשנתייצב כך לפני הקב"ה, והוא ישאל אותנו: "היכן הגביע?" יהיה
לנו איזשהו פתחון פה להשיב: "רבונו של עולם! הסתכל על השבוע
האחרון... הסתכל על יפיו של 'הגביע הקטן'... שבוע זה יהיה,
בעזרת ה', פורמט קטן לקראת השנה הבאה..."

אם נשכיל לנצל את הזמן וליצר, לכל הפחות 'גביע קטן' במהלך
השבוע שלפנינו, על ידי התבוננות יתירה על מעשינו והליכותינו,
ונאמר לבורא עולם כי התנהגותנו בשבוע זה הינה 'דוגמית'
לשאילותינו הגדולות לקראת השנה הבאה - נוכל להיות בע"ה,
סמוכים ובטוחים שנכתב ונחתם בספרם של צדיקים גמורים, אמן
ואמן.

(מתוך 'דורש טוב' אלול)

ממראהו! סוף כל סוף היה הצורף אמן יחיד ומיוחד במלאכתו! אבל
מה יהיה עם הגודל?

עטף הצורף את הגביע בצלופן ובעוד צלופן, הכניס בקלקר ובעוד
קלקר, בקרטון ובעוד קרטון, עטף בניר עטיפה ובעוד נייר עטיפה,
קשר סרטים צבעוניים, והגיע למלך...

המלך התרגש מאוד... שנה שלימה של עבודה... הוא פותח את
העטיפה הראשונה ברעדה, לאחריה את השניה, פותח קרטון ועוד
קרטון ולא מביין מה הולך כאן... הוא ממשיך לפתוח קלקר ועוד
קלקר עד שבקושי הוא מצליח למצוא בפנים צלופן עם הגביעון
הקטן...

המלך כמעט והתעלף...

"מה זה?" הוא שואל

"גביע!", משיב הצורף.

- "אתה צוחק עלי?"

- "אדוני המלך! ראשית כל תסתכל עליו כמה דקות, אחר כך נדבר..."
מביט המלך על הגביע, ומתפעל מאוד ממראהו. היהלומים הקטנים
השתלבו באופן מיוחד במינו בריקועי הזהב העדינים. אין כמוהו
ליופי.

- "עכשיו יעביר אדוני המלך את הגביע בין שריו המשתתפים
באירוע, למען יזונו גם הם את עיניהם ממראהו", ביקש הצורף.

הגביע עבר מיד ליד, וכולם פה אחד, הביעו את התפעלותם ממראהו
הנהדר.

פנה המלך לצורף ואמר לו: "הכל טוב ויפה! אבל היכן הגביע?"

נענה הצורף ואמר: "לא אכחד מאדוני המלך. אין גביע! אחד עשר
חודשים התהוללתי! נטלתי כספים מאוצר המלך כדי להסתובב
בעולם ולמלא את תאוותי. בחודש האחרון 'תפסתי את עצמי',
והכנתי 'פורמט קטן' לגביע האמיתי אותו אכין למלך, אם אך ייתן בי
אמון, וזאת למרות שאין הוא מגיע לי".

הנמשל, אומר המוגיד מדובנא: אנו קרבים לראש השנה. בעוד שבוע
נתייצב כולנו לדין. אחד עשר חודשים ושלושה שבועות לא עשינו
דבר...

אך בידינו נותר שבוע אחד. אחרון.

בידינו להכין בו 'גביע קטן'... גביע קטן שכולו מוקדש למלך, קודש

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

לפני כשמונה שנים, יותר משלושים שנה מאותו אירוע, מתקשר אלי אברך ירושלמי שאף הזדהה בשמו. "הרב, אתה זוכר את הסיפור עם הארנק? אתה זוכר שחשדת בנער פלוני?" אמרתי: ודאי שאני זוכר. אם את הגניבה עצמה לא הייתי זוכר, את המפגש עם האב אי אפשר לשכוח...

רב העיר כרמיאל, הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א - כיצד עורכים חשבון נפש?

איזו 'מקלחת' קיבלתי! "אינך מתבייש? אתה חושד ב'בן יקר' שלי, הישר והתמים? הוא אינו נוגע במה שאינו שלו. כלך לך אצל שכמותך...". הייתי בוש ונכלם, וגם נפחד. לא ידעתי היכן לקבור את עצמי. ובכל זאת, לפני שעזבתי ביקשתי מהאב בבושת פנים, שאם לא אכפת לו, ינסה לברר זאת בעדינות עם בנו כשיפגשנו. אינני יודע אם עשה זאת, על פי תגובתו סביר מאד שלא. וגם אם כן, ברור מה הייתה תשובת הבן.

הדבר ארע לפני כארבעים וחמש שנה.

לפני כשמונה שנים, יותר משלושים שנה מאותו אירוע, מתקשר אלי אברך ירושלמי, שאף הזדהה בשמו. "הרב, אתה זוכר את הסיפור עם הארנק, אתה זוכר שחשדת בנער פלוני?" אמרתי: ודאי שאני זוכר. אם את הגניבה עצמה לא הייתי זוכר, את המפגש עם האב אי אפשר לשכוח...

המשיך האברך ואמר: "ובכן הרב, חשדך היה מוצדק. הנער הוא זה ששלח ידו בכסףך.

"הוא כבר בעל בעמיו, נשוי, בעל משפחה גדולה. אך למרבה הצער הוא עובר סבל. לאחרונה ניסה לחשוב מה זאת עשה אלוקים לו. התחיל לשחזר את מהלך חייו, הלך 'רוורס' עוד ועוד, ואז הגיע לאותו מעשה.

"האברך מתבייש לדבר עם הרב בעצמו, וביקש ממני לעשות זאת במקומו. לא היה לו אומץ להתקשר". המשיך האברך וביקש בתחנונים: "אנא, סלח לאותו יהודי!". אמרתי לו: אני נרעש ונרגש בעצמי שכחתי מהסיפור זה מכבר.

לפני זמן קצר קיבלתי טלפון מאמי תחי', תוך כדי השיחה נכנסה שיחה נוספת.

להורי היתה בעבר חנות מכולת ברכוב תחכמוני בירושלים. המתקשר היה ככל הנראה אברך, הוא שואל את אמי האם הם אלו שהיתה להם חנות. לפי תגובותיה ותשובותיה הבנתי את נושא השיחה.

ליד החנות היה תלמוד תורה גדול. הילדים היו נכנסים מדי פעם לחנות, כדי לקנות לעצמם דברי מאכל. כשהיה קטן, והיה זה לפני עשרות שנים, נטל האיש מדי פעם דברים בלי לשלם עליהם. לדעתו מחירים הגיע לכחמישים שקלים. הוא שאל כיצד יכול הוא להשיב לה את הכסף. אמי ענתה שיתן את הכסף לצדקה, והיא מוחלת לו בלב שלם.

זהו סיפור קטן שרק ממחיש כיצד ניגשים לימים אלו. לא די באמירת סליחות ובשמיעת קול שופר. צריך לעשות חשבון נפש פרקטי. לא לעסוק רק בענייני נוסח התפילה, אם אדם אמר "האל-הקדוש" במקום "המלך" - האם צריך לחזור וכדומה. צריך לתרגם את הדברים הלכה למעשה.

לפחות, יש לערוך חשבון נפש כל יום לפני השינה, מה עשיתי היום, האם הכל היה כשורה? "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב". זהו הזמן המתאים ביותר לשדרג את מערכת היחסים עם ריבונו של עולם.

הסיפור עם אמי הזכיר לי שבדידי הווה עובדא. סיפור מצמרר.

כשהייתי נער צעיר למדתי בישיבה בשכונת בית וגן. היתה זו ישיבה קטנה מאוד. אמנם, שמה היה 'שם עולם', אבל באמת לא היתה זו ישיבה בעלת שם עולמי. סך הכל היינו שמונה-תשעה תלמידים. ממש מיניאטורה...

היתה זו ישיבה חסידית. רוב התלמידים היו לבושים בבגד עליון גם בזמן הלימוד. אני הייתי לובש חליפה רק לתפילה. והנה, יום אחד אני ניגש לקחת את החליפה מהמתלה עליו הייתי רגיל לתלותה, לתדהמתי גיליתי שהארנק שהיה בה - נעלם. שוד ושבר. שתי הלירות, כל רכושי, נגנבו!

פתאום נזכרתי שלפני כן ראיתי נער אחד מבני השכונה מסתובב בין המעילים. אמרתי, ודאי הוא זה שנטל את ארנקי. אחרי תפילת ערבית הלכתי לביתו של אותו הבחור, ובקשתי לדבר עם אביו. סיפרתי לו בעדינות את הסיפור ועל כך שאני חושד בבנו.

**כל ענין התשובה הנו פלא גדול.
בדיני בשר ודם, עד כמה שאדם
יתחרט ויצטער על מעשיו,
הדבר לא יועיל לו למחוק את
חטאו. לכל היותר השופט
יתחשב בכך, ויוסיף את חרטתו
לנסיבות המקילות. הקב"ה
בחסדו מקבל תשובת רשעים
ומוחק את חטאיהם, ולא עוד
אלא שהזדונות הופכים לזכויות**

עלינו לחשוב, עוד יום מימי הרחמים והסליחות עובר, עוד יום עובר. האם עשינו דברים שתורמים לקיומו ולהתפתחותו של היקום? האם עשינו דברים שתרמו לרוחניותנו אנו? או שמא חלילה עשינו פעולות שגרמו לנסיגה בדרגתנו.

עצם ההגעה לשיעור תורה, גם בלי הלימוד עצמו, נחשבת לזכות גדולה

הרש"ש, רבי שלום שרעבי, מגדולי המקובלים שבירושלים, היה מוסר שיעור קבוע לבעלי בתים אחרי תפילת ערבית. אחד המשתתפים היה יהודי שעמל קשה לפרנסתו במשך כל היום. כשאך הגיע לשיעור והתיישב, היה נרדם מיד. כך ישן שנת ישרים עד סיום השיעור.

למרות שהשתדל מאוד, ועשה כל מאמץ כדי להישאר ערני ולו לפרק זמן קצר, הדבר לא עלה בידו.

בסופו של דבר גמלה בלבו החלטה לעשות לדבר סוף. אין בכך כל טעם, וזאת מלבד התחושה הלא נעימה כלפי מגיד השיעור, הרש"ש.

הרש"ש, שכאמור היה מגדולי המקובלים, קרא את מחשבותיו של היהודי.

כשהגיע לשיעור, אמר לו: בוא נא, שב בבקשה על כסאי. היהודי נחרד, הוא, היהודי הפשוט, ישב על כסאו של הצדיק? אבל הרש"ש התעקש. לא היתה ברירה, צדיק גוזר. התיישב האיש על הכסא, ומיד, כדרכו בקודש, נעצמו שמורות עיניו והוא ישן שנת ישרים.

בחלומו, והנה הוא עומד לפני בית דין של מעלה. מאזניים ענקיים מוצבים, ועליהם מעמיסים קרונות קרונות של מצוות. תפילות, תפילין, שמירת שבת, כשרות. הוא מתמוגג מנחת. כמה נפלא, אכן,

המשך בעמוד 30

ואליבא דאמת, מעולם לא העליתי בדעתי לעשות תשובה על שאולי חשדתי בכשרים. הרי לא היתה לי כל ראייה לחשדי, ובכל זאת הייתי משוכנע כל כך שהוא זה שמעל בכספי.

התפעלתי מהעוצמה של אדם זה, ללכת אחורה עד מרחק כזה, עשרות שנים, לנסות להעלות בזיכרון את כל העבר, לחשוש שמא בשל כך באה עליו הרעה.

מובן שאמרתי שאין לי כל קפידא, אני מוחל מחילה גמורה. תחושת י היתה מאוד לא נוחה, כאילו אני הוא זה שגרמתי לסבלו של האיש שנים רבות. יתכן שכן, ואולי לא. אבל, איך שלא יהיה, זהו חשבון נפש נכון וראוי. פשוט, לקחת נייר ועט ולעבור על מעשיו, היום, אתמול ובמשך כל השנה.

מה רב כוחו של כל מעשה של יהודי

כל ענין התשובה הנו פלא גדול. בדיני בשר ודם, עד כמה שאדם יתחרט ויצטער על מעשיו, הדבר לא יועיל לו למחוק את חטאו. לכל היותר השופט יתחשב בכך, ויוסיף את חרטתו לנסיבות המקילות. הקב"ה בחסדו מקבל תשובת רשעים ומוחק את חטאיהם, ולא עוד אלא שהזדונות הופכים לזכויות.

אך ברמב"ם מצאנו חידוש גדול עוד יותר, המהווה עידוד עצום. יתכן שאדם רשע עושה מצוה אחת, ועל ידי כך נחשב לצדיק יסוד עולם. עד כדי כך!

פעמים רבות היצר בא להרפות ידיו של אדם באמרו: מי אתה? מה אתה? מה מעשיך? איזו חשיבות יש לפעולותיך? ובפרט, כאשר כולך מלא חרטה...

כך צריך לענות לו: לו נניח כדברייך, על אף שבאמת יש בכך הגזמה, מכל מקום, בכל רגע נתון יתכן שבמצוה שאני מקים אני 'נופל' על סיטואציה בה אני מציל את שבעת מיליארדי אנשי העולם. כל העולם מתקיים בזכותי. איזו ברכת 'ישר כח' אקבל בעולם האמת על כך! אני הוא זה שקיים את העולם! מה רב כוחו של כל אחד מאתנו!

פעם היתה לי שיחה עם המשגיח, רבי דב יפה זצ"ל. בין הדברים אמרתי לו שמצאתי בדברי רבי חיים מוולאז'ין בספרו 'נפש החיים' משהו שעבורו שווה ללמוד את כל דבריו.

אמר המשגיח: אל תגלה לי במה מדובר, אני אומר לך! רבי חיים אומר שהמעשים שנבוכדנצר וטיטוס עשו לעם ישראל בחורבן הבית - היום כאין וכאפס לעומת עבירה אחת של יהודי.

הם, רשעי האומות, פגעו בעצים ואבנים. בעולם החומרי. לעומת זאת, כאשר יהודי עובר עבירה, הוא מקלקל את כל העולמות של הקב"ה. העליונים והתחתונים.

אין הוא פוגע בכמה מטרים בהר הבית - וזהו, למעשיו ישנן השלכות שליליות על יצירה שהיקפה ארבעה עשר מיליארד שנות אור, וזה רק בעולם היצירה שגדלו בלתי נתפס, שלא לדבר על העולמות העליונים, הרוחניים.

ומאיך גיסא, כשיהודי עושה מצוה, ולו הקטנה ביותר, הרי שהוא בונה מחולל עולמות. הדבר נותן לנו תמריץ ועידוד נפלאים.

מצאתי בגנזי אבי מורי ז"ל, יומן אישי שכתב לעצמו בימי צוק ומצור בשנות הזעם, ושם רואים שעמד על משמרתו לקיים את כל המצוות האפשריות במסירות נפש ממש. ובתוך הדברים כותב שם עובדא נוראה ממסירות נפשו, שלא להיגעל במאכלי הטריפה שהיו שם במחנות

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד,
על עיניהם של גדולי ישראל והמסירות לקיום מצוות התורה

"וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ אוֹתָם כְּכֹל לְבַבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ" (דברים כ"ז, ט"ז)

שמעתי סיפור נפלא ממנו נלמד את עומק נפשות שכלם של גדולי הדור.

דיין אחד נכנס פעם אל מרן הגאון האדיר רבי חיים קניבסקי זצ"ל להתיעץ ולהתברך, אך תיכף כשנכנס לתוך חדרו של רבי חיים, הזדעק רבי חיים "לא ילבש" ... והצביע לעבר השעון המוזהב שעל ידו! (כידוע, שדעת הגר"ח היתה ששעון על היד זה ליופי, ויש חשש של לא ילבש ביופי אצל גברים, כי יופי שייך דווקא לגבי נשים).

ושמעתי באומרים לי, שכשנודע הסיפור הנ"ל לאחד הגדולים התבטא ואמר דבר נפלא, דהנה לכאורה השומע סיפור זה חושב לעצמו, נו, כולם יודעים שלפני שנכנסים אצל ר' חיים מורידים את השעון כדי שר' חיים לא יראהו... אך המתבונן בסיפור לעומק, חייב לקחת מוסר השכל מזה, שלמרות שכל שעותיו של הגר"ח היו קודש קדשים ללימוד התורה, אעפ"כ שם לב לפרט קטן כמו שעון על היד...

ושני הסברים בדבר, אחד, שכשיש מכשול, א"א שלא לראות את המכשול, ובפרט שמדובר בגדולי הדור, וההסבר השני הוא: יש פה הוכחה ברורה לשימת לב של גדולי ישראל בכל פרט ופרט, ותהליך קבלת ההחלטות של גדולי ישראל הינה אך ורק שלהם, ולא לחינם הורונו הז"ל (מס' יבמות דף כ' ע"א) "מצוה לשמוע דברי חכמים" וכמו שנאמר בפסוק (דברים י"ז, י'): "ושמרת לעשות ככל אשר יורוך..."

הנה, בכל הדורות סבלו היהודים הנאמנים לה' ולתורתו מאלו המכונים עצמם 'משכילים', אשר הלכו ודיברו והתנהגו כשאר גויי הארצות. משכילים אלו - כשם 'משכיל' - החשיבו את עצמם כמבינים וחכמים גדולים, והיו בטוחים שרק מה שהם מבינים בשכלם, שדבר זה ראוי לעשות או לא לעשות, דבר זה נתקבל על הדעת, וכל מי שאינו מתנהג כך, לשוטה ופתי יחשב - אם הם מבינים שאסור לגנוב - אז אסור לגנוב, אבל שאר דברים שהם אינם מבינים למה יש אסור בעשייתו, אז פשיטא שאין שום חסרון בעשות הדבר ההוא.

באוה"ח הק' בריש פרשת חוקת, מעיר על הלשון זאת חוקת 'התורה', והלא פרשה זו נאמרה לצורך מצוה פרטית גרידא, שהיא

מצוות פרה אדומה, ומן הראוי היה לכתוב זאת חוקת 'הטהרה', ולמה נאמר במצוה זו דווקא "זאת חוקת התורה", שלשון זו מורה על מצוה כללית הנוגעת לכל התורה.

ומיישב האוה"ח הק', שהתורה הקדושה יכולה להתקיים אך ורק אם כל מצוותיה הם בבחינת "חק", דהיינו שמקיימים את המצוה לא מפני שמבינים שחייבים לקיים את המצוה, אלא משום שזהו רצון השי"ת שיקיימו את מצוותיו, ולכן אף כשמקיימים מצוה שכן מבינים בשכל שצריכים לקיימה, לא יקיימוה מתוך הבנה והכרה זו, אלא מתוך אמונה פשוטה שמקיימים רצון הבורא בקיום מצוותיו אשר ציוונו. וכמאמר הידוע של הבעש"ט זי"ע "איך בין א נאר און איך גלייב" - אני שוטה ומאמין, ולכן שפיר כתיב "זאת חוקת התורה", כי התורה הקדושה יש לה קיום רק כאשר מקיימים כל מצוותיה בבחינת "חק" - אפילו אותם שכן מבינים.

וא"כ, כאשר מקיימים את המצוות באופן זה, רק משום שכן ציוונו השי"ת - זהו מעלתם ותוקפם של עם בני ישראל, ואז אין מתפעלים מכל מיני המשכילים לדורותיהם, ומקיימים את המצוות מתוך תמימות ואמונה פשוטה, וכאשר באה לאיש ישראל הזדמנות לקיים מצוה כלשהי, אינו נמנע מלקיימה גם כשיש אלו ששוחקים ממנו, והיהודי מקיים את הנאמר (חבקוק ב', א'): "על משמרת אעמודה",

הוא לא ויותר על שום מצוה שהיה יכולת מועטת בידו לקיימה, וממש מסר נפשו עליהם לקיימם. הוא היה מספר, שאף שהדבר היה מאוד מאוד קשה, לא הפסיד מעולם מצוות הנחת תפילין

אבי מורי ז"ל עבר את מאורעות המלחמה הנוראה רח"ל, אמנם על אף ייסוריו שעבר שם, עמד בכולם בגבורות ותעצומות נפש מרובים, ועמד על משמרתו בעזות דקדושה, הוא לא ויותר על שום מצוה שהיה יכולת מועטת בידו לקיימה, וממש מסר נפשו עליהם לקיימם. הוא היה מספר, שאף שהדבר היה מאוד מאוד קשה, לא הפסיד מעולם מצוות הנחת תפילין, כל יום בעצה אחרת, אם במסותרים או בגלוי כשהיה מוסווה היטב, הצד השווה בכולן, שבכל עת ובכל מצב הניח את התפילין ושמר עליהן מכל משמר.

מצאתי בגניזת אבי מורי ז"ל, יומן אישי שכתב לעצמו בימי צר ומצוק בשנות הזעם רח"ל, ושם רואים שעמד על משמרתו לקיים את כל המצוות האפשריות במסירות נפש ממש. ובתוך הדברים כותב שם עובדא נוראה ממסירות נפשו, שלא להיגעל במאכלי הטרפיפה שהיו שם במחנות, ומתאר איך שבשבת שובה חילקו לכולם חתיכת בשר קטנה, וכמובן שהיה זה בשר טריפה, אך הוא החליט בחזקה לעמוד על משמרתו, ולא להיגעל במאכלי הטרפיפה ולא אכל את הבשר.

המפקד שהיה רשע מרושע, כשראהו שאינו אוכל את הבשר, הבין מיד שזהו מפני היות הבשר בשר טריפה, ולכן החליט להענישו על זה שלא אכל את הבשר!... ומה היה העונש - הוא נתן לו סמרטוט [שמאטע] קטן, וציוה עליו לנקות בזה את כל בתי הכסא שהיו שם...

(מתוך 'נועם שיח' שופטים - מכון 'אפריון לשלמה')

ועומד כצור החלמיש לקיים את המצוה בכל פרטיה, דקדוקיה וכוונותיה כדבעי.

וכמו כן כשהחכם מייעץ עצה מסויימת, לא יחשוב האדם אם הוא "מבין" מפני מה הורה לו החכם להתנהג דווקא כך, כי הוא צריך לחשוב רק דבר אחד: הנני שומע בעצת החכם כי כך נצטוויתי מפי הקב"ה "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל"...

בראשית כהונתו של הגאון האדיר רבי מאיר אריק זצ"ל לשרת בקודש כרב העיר, נכנס אליו אחד ואמר לו שהוא רוצה להזמין את מרן הגה"ק מטשארטקוב זי"ע לדין תורה. כששמע הגאון רבי מאיר אריק את דבריו, נבהל מאוד, פניו החווירו והאדימו חליפות - כי הלא הוא היה מחשובי ומגדולי חסידי טשארטקוב, ובחיל ורעדה המשיך ושאלו שוב "את מי ברצונך להזמין לדין תורה??"

וכאשר שמע שוב שאת מרן הגה"ק מטשארטקוב הוא מתכוון להזמין לדין תורה, לא אבה הרב הגדול להאמין שאליו ממש כוונתו, וחזר ושאלו שוב, "שמא לאחד מבניו או קרוביו או חסידיו אתה מתכוון?!", אך הלה התעקש ואמר לו, שאת הרבי בכבודו ובעצמו הוא רוצה להזמין.

לאחר שנתיישב הגאון רבי מאיר בדבר, הגיע לכלל מסקנא שמתוקף דיני התורה איננו יכול לסרב לבקשתו של היהודי - יהודי הרוצה להזמין את השני לדין תורה חייבים להזמין, ומיד התיישב וכתב מכתב: לכבוד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, פלוני אלמוני מזמין את הרבי לדין תורה... וחתם על המכתב ושלחו אל הרבי בלב כבד ובהרגשה נוראה.

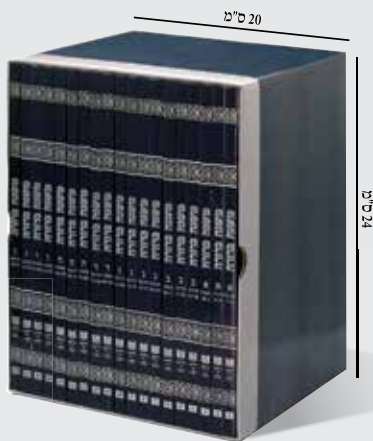
והנה הגאון רבי מאיר היה נוהג לנסוע לרבו הרה"ק מטשארטקוב זי"ע כמה פעמים בשנה, ולאחר אותו מאורע בו הזמין את רבו להתדיין אצלו בדין תורה, הגיע אחד הזמנים המיועדים לנסיעתו לטשארטקוב.

הגאון רבי מאיר לא היה רגוע, ובמקום להתרגש ולהכין את עצמו לקראת נסיעתו הרוממה, היה שבור מאוד, הוא התבייש מאד להראות פניו לרבו הקדוש אחרי שהזמינו אצלו לדין תורה, ולכן החליט מחוסר ברירה שלא לנסוע.

כשהתקרב מועד נסיעתו, בערו בו הגעגועים לרבו, והתיישב בדבר, והחליט כן לנסוע לרבו, יהיה מה שיהיה. כשהגיע בערב שבת לרבו בטשארטקוב, נכנס לקבל שלום מרבו, אך רבו לא אמר לו כלום. לאחר השבת, נכנס להיפרד מרבו, ורבו נפרד ממנו לשלום, ושוב לא אמר ליה ולא מידי. בדרך יציאתו, קראו רבו שיחזור אליו, וכשניגש אליו בפחד ורעדה ולא ידע את נפשו מרוב פחד, אמר לו רבו "כך צריך רב להתנהג!..."

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

שבוע אחרון למבצע הגדול

* כריכה רכה, פורמט רגיל, 19 חוברות

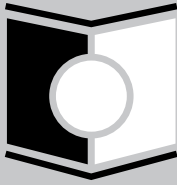
* כריכה רכה, פורמט כיס, 38 חוברות

3
תרום 24
למשך 15
סך כל התרומה
וקבל
סט 'משנה
'ו' חלקים כ
ספר 'ה
על המ

2
תרום 20 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 240 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט גדול
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב

1
תרום 18 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 216 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט קטן
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב

להשתתפות: כנסו לעמדות נדרים פלוס נ

Dirshu
דרשו ד' ועוז
 קרן עולמית להיזוק
 ועידוד לימוד התורה

לחודש אלול

אנו שמחים להודיע כי מבצע המתנות הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לרגל חודש אלול. תורמים לפעילות הקירוב והחיזוק של 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'

5

תרום 26 ₪ לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 416 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
 ו' חלקים כריכה קשה
ספר 'המפתח' על המשנ"ב
סט 'חפץ חיים' דרשו
 4 כרכים, מהדורת כיס, כריכה רכה
 עם הביאורים ומוספים בהוצאת 'דרשו'
ספר 'מועד לדוד'
 על ענייני ימים נוראים

4

תרום 25 ₪ לחודש
 למשך 15 חודשים
 סך כל התרומה 375 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
 ו' חלקים כריכה קשה
סט 'חפץ חיים'
 4 כרכים, מהדורת כיס, כריכה רכה
 עם הביאורים ומוספים
 בהוצאת 'דרשו'

3

תרום 30 ₪ לחודש
 למשך 12 חודשים
 סך כל התרומה 360 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
 ו' חלקים כריכה קשה
סט 'המפתח'
 על המשנ"ב

נופס 'דרשו' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

כשאני קיבלתי את שיחת הטלפון, חששתי מאוד, שאלתי את איש שיחי: אתה בטוח שלא קרה כלום? תוך כדי שאני מנסה לדלות ממנו מידע בטלפון, נשאו אותי רגלי בריצה מהירה, וכעבור שתי דקות כבר הייתי במקום. ראיתי שהבן שלי מדבר עם הסובבים אותו, הבנתי שבאמת לא מדובר כנראה במשהו חמור, ורווח לי...

הרב יחיאל יהושע גולדברג עם סיפור מדהים, שהתחולל בשלהי חודש אב בבית שמש, ושמשתלב עם סיפור אחר שהתחולל לפני למעלה ממאה שנים בווינה בירת אוסטריה ובירושלים עיר הקודש

יעקב א. לוסטיגמן

הרב יחיאל יהושע גולדברג

"שאלתי את איש שיחי, אתה בטוח שלא קרה כלום? אתה בטוח??? תוך כדי אני מנסה לדלות ממנו מידע בטלפון, נשאו אותי רגלי בריצה מהירה, וכעבור שתי דקות כבר הייתי במקום. ראיתי שהבן שלי מדבר עם הסובבים אותו, הבנתי שבאמת לא מדובר כנראה במשהו חמור, ורווח לי.

"הרמתי עיניים לשמים, ואמרתי תודה לבורא עולם שהציל את בני מאסון חמור. התפללתי שאכן יתברר שלא נגרם שום נזק גלוי או נסתר.

"באותו רגע חלפה בי מחשבה: למה זכינו לנס הזה? בזכות מה זכינו שהילד ניצל מהתאונה הזאת? הרי הוא היה כפסע מאסון נורא ואיום. בוודאי יש סיבה לכך שזכינו לנס הזה!

"אני לא יודע למה, אבל הרגשתי שזה בזכות זה, שבבית שלי מקפידים בנושא של בין אדם לחברו, ובמיוחד בשני דברים: הימנעות מדיבור לשון הרע, והתחזקות מתמדת בויתור לזולת. אני זכיתי להיות חסיד לעלוב, ואצלנו בלעלוב הנושא הזה של ויתור, הושרש בעצמות שלנו. זה הדנ"א הכי בסיסי שלנו, וגם אני וזוגתי משתדלים להחדיר את זה בילדים.

"עכשיו, ברור לי שאני לא זכאי לכאלו חסדי שמים מיוחדים במינם. לב יודע מרת נפשו, אבל מה? הקב"ה הרי נוהג באדם מידה

בשלהי חודש אב, קיבל הרב יחיאל יהושע גולדברג שיחת טלפון מלחיצה במיוחד. "הבן שלך נפגע מרכב, הוא נפל ונחבל אבל לא נראה שקרה לו משהו רציני", כך סיפר לו המכר שעמד בדיוק בסמוך למקום האירוע, וידע לזהות מיד את הילד המעורב בתאונה.

הרב גולדברג בדיוק היה בדרכו לתחנת האוטובוס, ממנה הוא נוסע בכל יום בשעות הצהרים המוקדמות, לעבודתו כאחראי במוקד הטלפוני של 'דרשו'.

זירת התאונה, כך התברר לו, נמצאת בדיוק באותה תחנת האוטובוס. הילד ירד מנסיעה באוטובוס פנימי, ומיהר לחצות את הכביש, שלא במעבר חציה, בלי להסתכל מספיק אם הכביש פנוי. "מדובר בהרגל מגונה מאוד", הוא אומר בשיחה עם 'לקראת שבת', "עצוב לראות שכמעט כולם נכשלים בזה. אודה וגם אבוש שזה כולל גם אותי לצערי הרב. התחנה נמצאת שם במרחק של כ-70 מטרים ממעבר חציה, ואנשים מתעצלים ללכת למעבר החציה, הם פשוט חוצים את הכביש מהתחנה ישירות לצד השני, תוך שהם מסכנים את עצמם, ומראים דוגמה רעה מאוד לילדים צעירים, שמחקים אותם, ועלולים להיפגע, כמו הבן שלי".

"אנחנו צריכים מאוד להיזהר במה שאנחנו עושים. ילדים עוברים על יד, רואים אותנו ולומדים מהמעשים שלנו. אם חלילה יקרה להם משהו אחר כך, כי הם למדו מאתנו איך להתנהג בצורה לא אחראית, האם נוכל לומר שהידיים שלנו נקיות??? אני לא בטוח בכלל. כדאי מאוד להתחזק בעניין הזה".

אבל למרות שהמסר הזה חשוב מאוד, לא לשם כך אנחנו מפרסמים את השיחה עם הרב גולדברג ב'לקראת שבת', אלא בעיקר בגלל הסיפור שיבוא בהמשך...

"כשאני קיבלתי את שיחת הטלפון, חששתי מפני הגרוע מכל", הוא משחזר. "הרי אף אחד לא מתקשר לבנאדם ואומר לו: הבן שלך נדרס ועכשיו הוא מורדם ומונשם". תמיד יתחילו בסיפור על כך שהוא נפצע קלות, ולאט לאט יוסיפו ויזרימו מידע נוסף עד שתתברר התמונה המלאה.

**שני הבחורים הללו התחתנו,
שניהם המשיכו לגור באותו אזור
בירושלים, ומערכת היחסים
הקבועה המשיכה. האחד מציק
והשני שותק ומוותר. האחד
פוגע בפרנסתו של הזולת
והשני שותק ומוותר. מדי פעם
הוא בא לרבי ששב ומבקש
ממנו לוותר-לוותר-לוותר**

חודשים של המתנה והתעסקות מרובה עם ניירת ומסמכים...
חסכתי זמן וחסכתי מאמץ, קיבלתי את כל הכסף הישר לידיים
שלי בלי להתאמץ בכלל..."

ואם כבר דיברנו על מידת הוותרנות, מבקש הרב גולדברג לספר לנו
סיפור מופלא שמסופר בקרב חסידי לעלוב, ושיש בו כדי להראות
עד כמה גדולה היא מידת הוותרנות, וכמה מרוויח המוותר לזולתו,
נגד כל הסיכויים.

מעשה היה בירושלים, עם שני ילדים שהיו בני אותו גיל, ואחד מהם
היה מציק לחברו ומקנא בו מאוד. מגיל צעיר מאוד הוא תמיד היה
פועל נגד החבר ככל יכולתו.

הילד שנפגע מהרדיפה הבלתי פוסקת, סיפר על כך להוריו, והם היו
מרגיעים אותו ומנסים לעזור לו, מדברים עם המלמד שיעמיד את
הילד השני על מקומו, פונים גם להוריו, וגם מלמדים את בנם לוותר,
לסלוח, להתגבר ולהמשיך הלאה למרות העלבון והרדיפה.

הילדים גדלו, היו לנערים, והרדיפה המשיכה ולא פסקה. אותו נער
הרגיש שהוא כבר לא יכול לשאת את הרדיפה מצד החבר שלו. הוא
ביקש מאביו שידבר עם הרבי, הלא הוא הרה"ק רבי דוד צבי שלמה
מלעלוב, שהתגורר בירושלים, ושרבים מיהודי העיר באותם ימים
באו להיוועץ בו ולבקש את ברכתו.

סיפרו האב ובנו את כל הסיפור לרבי ששמע אותם ברוב קשב,
ולאחר מחשבה אמר לבחור: "תוותר! תוותר! אל תחזיר לו, אל
תעמיד אותו במקום, אל תנקום בו חלילה. פשוט תוותר! מוותר
לא מפסידים!!!"

כשהם היו צריכים להיכנס לישיבה, אותו בחור שרדף את חברו,
השמיץ אותו וגרם לו לקשיים גדולים מאוד, עד שהצליח להתקבל

כנגד מידה, אם אני משתדל לוותר לאחרים, גם אם אני לא תמיד
מצליח, הקב"ה גם משתדל לוותר לי, והוא תמיד מצליח!!! הרי
הוא כל יכול, ואין לי ספק שזה מה שהציל את הילד היקר שלנו".

"בזירה ראיתי גם את הנהג הפוגע. הוא היה יהודי לא חרדי, נראה
מסורתי. הוא היה חיוור כמו סיד, מבוהל ומפוחד עוד יותר מהבן
שלי.

"ניגשתי אליו, החזקתי בידי ואמרתי לו: 'תירגע! לא קרה לילד
כלום! אתה רואה שהוא בסדר. כמובן שאני אסע אתו לבית
החולים, הוא יעבור בדיקות מקיפות לוודא שלא קרה כלום, אבל
אתה בעצמך רואה שהוא בסדר, הוא מדבר, הוא הולך, הוא רואה,
ברוך ה'. הכל בסדר!'.

"הנהג נרגע קצת, נתן לי את הפרטים שלו, כדי שאוכל להגיש
תביעה לחברת הביטוח. הרי בכל זאת הילד היה מעורב בתאונה,
ומפנים אותו באמבולנס לבית החולים, הוא נחבל, אפשר להגיש
תביעה לביטוח.

"אני לא אמרתי כלום. לקחתי את הפרטים, עליתי לאמבולנס
ונסעתי עם הילד לבית החולים, שם ביליתי יותר מחצי יום, עד
שבחסידי שמים הודיעו לי שכל הבדיקות יצאו תקינות לחלוטין.
הילד בריא ושלם ואין לו שום פגיעה.

"תוך כדי הטלפון שלי לא הפסיק לצלצל. אנשים שמעו והתקשרו
לשאול מה נשמע ומה קורה. וגם ייעצו לי להגיש תביעה לביטוח:
'אתה תקבל בין 5,000 ל-7,000 שקלים, גם אם לא קרה לילד
כלום', אמרו לי יודעי דבר..."

"אבל הבנתי שאם אני מגיש תביעה, זה יגרום לנהג לנזק. מעין
כתם שיישאר עליו שהוא פגע בהולך רגל, וממילא הוא יצטרך
לשלם על הביטוח שלו יקר יותר בשנים הבאות.

"לאחר מחשבה החלטתי לוותר לו. התקשרתי לנהג ואמרתי לו:
'תשמע ידידי, אני יודע שהקדוש ברוך הוא עשה לנו נס, בזכות
מידת הוותרנות שאנחנו מנסים להחדיר בעצמנו ובילדים שלנו.
אם הקדוש ברוך הוא עשה לי נס בזכות מידת הוותרנות, איך אני
יכול לנהוג עכשיו בצורה הפוכה ולהגיש תביעה? לא יקום ולא
יהיה! אני מודיע לך חגיגית וחד משמעית - הסיפור מאחוריך.
לא תהיה תביעה, אתה לא צריך להכין מסמכים ולא יעלה לך
שקל. הילד בבית ברוך ה', הוא מרגיש מצוין, אני מרגיש מצוין,
זהו, המשך בדרכך ותודה לקדוש ברוך הוא שגם אתה יצאת בלא
פגע!!!..."

"כמובן שהנהג התרגש מאוד והודה לי מעומק הלב. אמרתי לו
שאני לא סתם מוותר לו, פשוט כבר ראיתי שככה אפשר להרוויח
הכי הרבה..."

"מהר מאוד גיליתי שבאמת לא ויתרתי על כלום. בתוך כמה
ימים נכנסו לי סכומי כסף יפים מאוד מכמה מקורות לא צפויים.
תאמינו או לא, אבל אני חושב שהסכום הכולל יצא קצת יותר
גבוה מהסכום שנאמר לי שאני יכול לקבל מחברת הביטוח, אחרי

לישיבה. כשהגיעו לשידוכים חזר המעשה על עצמו, והוא קלקל לו שידוכים והשתדל לפגוע בו כמה שיותר.

תחושת הפגיעה והרדיפה גרמו לו לא פעם לכעוס על החבר המציק. הוא מאוד מאוד רצה להחזיר לו מנה אחת אפיים ולהעמיד אותו במקום, אפילו בא שוב לפני הרבי, וסיפר לו עד כמה הרדיפה גדולה ונוראה. אבל הרבי עמד על דעתו שלמרות הכל, צריך לוותר. "אגב", עוצר הרב גולדברג לרגע את הסיפור ומבקש לחדד נקודה חשובה: "לא תמיד זה נכון לומר לילד שיותר. לפעמים הילד ממש סובל מרדיפה, ותפקיד ההורים ללמד אותו לעמוד על זכויותיו ולהעמיד במקום את מי שמציק לו. אנחנו לא יכולים להסיק מהסיפור הזה מסקנות באופן גורף, לגבי איך להתנהג עם הילדים, כמובן שהרבי ראה ברוח קדשו שהבחור הזה יהיה מסוגל לעמוד בזה והדבר לא יגרום לו לנזקים אלא להיפך. אבל גם אנחנו הקטנים יכולים ללמוד מזה, שבאמת ויתור תמיד מביא לרווח ולא להפסד. ואם נצליח לגרום לילדים שלנו להרגיש ככה, אנחנו מציידים אותם במתנה הכי טובה שאנחנו יכולים לתת להם לחיים".

שני הבחורים הללו התחתנו, שניהם המשיכו לגור באותו אזור בירושלים, ומערכת היחסים הקבועה המשיכה. האחד מציק והשני שותק ומוותר. האחד פוגע בפרנסתו של הזולת והשני שותק ומוותר. מדי פעם הוא בא לרבי ששב ומבקש ממנו לוותר-לוותר-לוותר.

"נולדו להם ילדים שגדלו ב"ה והגיעו סמוך לפרקם. אותו אברך שתמיד מוותר, הבין שאם הוא רוצה לחתן את ילדיו, הוא חייב לצאת לחוץ לארץ, ולזכות יהודים רחמנים בני רחמנים במצוות הכנסת כלה.

נסע מיודענו לאירופה, הסתובב בכמה מדינות עבר בין קהילות יהודיות, וקיבץ כמה גרושים שבקושי הספיקו לו לכיסוי ההוצאות.

באותה תקופה, התרכזה בווינה בירת אוסטריה קהילה חרדית עשירה ואמידה. כל מוסד או ארגון שרצה להשיג תרומות, ידע שעליו לשלוח שד"ר לווינה. זה היה אז כמו ניו יורק של היום.

הבין האברך הוותרן שלשם הוא צריך להפנות את צעדיו, הוא נסע לווינה, ומיד כשהגיע לעיר הוא חיפש מקום ללון, מצא בית מלון במצב סביר, שילם כמה שהתבקש וקיבל חדר ללון בו.

הוא נכנס לחדר והנה הוא מבחין בארנק עור תפוח שמוטל על הרצפה. מיד התכופף, הרים את האנק וגילה בתוכו כמות מכובדת מאוד של מטבעות זהב נוצצים...

הוא חשב בינו ובין עצמו: הרי זאת עיר שרובה עכו"ם, אין צורך לעשות השבת אבדה. אבדת עכו"ם מותרת. אבל מה? מי שאיבד את הארנק בטח יבוא לחפש אותו. עלולים להאשים אותו בגניבה...

דבר ראשון הוא רוקן את הארנק, ושם את כל מטבעות הזהב בארנק שלו, יחד עם מעט הכסף שהצליח לגייס עד כה במסעו הממושך. בשלב השני הוא פתח את החלון, הסתכל וראה שאף אחד לא עובר באזור, לקח את הארנק העור הריק, והשליך אותו הרחק ככל האפשר.

רק סגר את החלון והנה נשמעות דפיקות בדלת. בפתח עומד שי"ח ערבי עשיר, ואיתו מנהל בית המלון. הם שואלים את האיש, האם הוא מצא ארנק כאן בחדר, כי השי"ח' שהיה כאן לפניו יצא ממש לפני כמה דקות, וגילה שהארנק לא עליו.

היהודי השיב שאם הם רוצים הוא מוכן לעזור להם לחפש, אולי ימצאו ארנק בחדר. חיפשו וחיפשו וכמובן לא מצאו כלום, אבל אז החל השי"ח' לחשוך בו ודרש שיבדקו בכיסיו של היהודי.

בדקו בכיסיו ומצאו ארנק ישן קרוע ובלוי, ובתוכו אוצר בלום של מטבעות זהב... הסתכלו עליו, ראו יהודי בלבוש די ישן ובלוי, הארנק שלו נראה כמו ארנק שאף פעם לא החזיק יותר מכמה מטבעות בודדים, ופתאום יש לו סכום כזה גדול?

ספרו את הכסף, ומצאו שיש שם את הסכום שהיה לאותו איש עסקים עם עוד קצת תוספת, ועשו את החשבון שהיהודי הזה כנראה עשה 'איחוד ארנקים'. לא עברו דקות אחדות, והוא מצא את עצמו מובל באזיקים לתא המעצר.

כשהובא בפני החוקר, טען הירושלמי להגנתו שזה כסף שהוא הרוויח ביושר מעסקיו המרובים. "אני איש עסקים, אני מתלבש כמו אדם פשוט, כי אני רוצה להתערב בין האנשים, ולא אתר את ההזדמנויות המתאימות. אבל יש לי הרבה כסף".

לראיה הוא הציג את הדרכון שלו, שהיה עמוס בחתימות של מעברי הגבולות בין המדינות השונות, שהרי הוא נדד רבות עד שהגיע לווינה כדי לקבץ נדבות בעיר, והדרכון שלו הספיק להפוך לעמוס בחתימות...

החוקר לא ידע מה לחשוב. מצד אחד זה באמת מוזר שלאיש הזה יש כל כך הרבה כסף, והוא רחוק מלהיראות עשיר. מצד שני, ללבוש בגדים פשוטים וקרועים, זאת לא עבירה על החוק. מה גם שהשי"ח' הערבי בכלל לא בטוח בתחילה שהארנק אכן בחדר בו התאכסן.

אולי הארנק נפל לו באמת אחרי שיצא מהמלון?

"לאחר מחשבה החליטה משטרת וינה לבדוק את הנושא לעומק. הם שלחו טלגרמה לקונסוליה האוסטרית בירושלים, וביקשו לברר אודות האזרח היהודי ששמו כך וכך, המתגורר בעיר, לברר מה מצבו, אם הוא אכן איש עסקים עשיר כמו שהוא טוען, או שכל הגרסה שלו שקרית וממילא הכסף לא שייך לו וגם יש להגיש נגדו כתב אישום בגין גניבה".

אנשי הקונסוליה האוסטרית ביקשו מאחד העובדים היהודים במקום, שיפנה לשכונה היהודית בה מתגורר אותו חשוד בגניבה, ויבדוק מה מספרים עליו, אם אומרים שהוא איש עסקים עשיר, או שהוא מתחזה שגב כסף לא לו...

הגיע היהודי האוסטרי לשכונה, ניגש לכולל המרכזי, ובעודו עולה במדרגות יורד מולו מיודענו, האיש שרודף את חברו מאז היו ילדים קטנים ועד עצם היום הזה.

הוא הבחין ביהודי הזר שמגיע לבקר, ונראה שהוא מחפש משהו, ושאל אותו: "אפשר לעזור, אתה מחפש מישהו???"

מזה שהוא מסכים לקבל את ההצקות והרדיפות בלי להגיב, דווקא משם תבוא הישועה, הוא ינצל ממאסר ממושך וגם יצא כשכיסו מלאים במטבעות זהב...

בסיום הדברים מבקש הרב גולדברג להוסיף עוד נקודה למחשבה: "שמעתי פעם שמרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל היה אומר: 'נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי מוותר מפסיד'.

"המסר הזה צריך להדהד בבית. הבית צריך להתנהל באופן כזה, ואני חושב שזה טוב לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות. אדם שזכה להיות ותרן, חי יותר טוב, הוא לא מתעצבן, הוא לא גורר מריבות או ויכוחים לאורך שנים. הוא חי בשלום עם כולם. טוב לו בחיים, טוב למי שחי לצדו.

"הרי בדור שלנו החוסן הנפשי של האנשים הולך ונעשה יותר ויותר רופף. כולנו לחוצים, דואגים, גם קצת עצבניים, חסרי מנוחה. אדם שלומד לוותר, זה מסייע לו. זה כאילו נותן לו זריקה של חוסן נפשי, החיים כבר לא כל כך קשים ולא כל כך מאתגרים, כשאתה יודע לוותר ונהנה לוותר.

"חז"ל הקדושים תמצתו את זה בכמה מילים: 'כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו'. ואם נעמיק במאמר חז"ל הזה, נגלה שיש בו הרבה מאוד רבדים של הטובות המופלאות שאפשר להשיג על ידי שנאחזים במידת הוותרנות. הלוואי שנזכה לזה, כי זאת באמת ההכנה הטובה ביותר לקראת ראש השנה ויום הכיפורים".

השיב לו האוסטרי שהוא שליח של הקהילה היהודית בווינה, וביקשו ממנו לברר אודות אחד מתושבי המקום, ירושלמי שהגיע לווינה, והקהילה היהודית מבקשת לתהות על קנקנו אם הוא איש נאמן... כששמע הלה שמבקשים מידע אודות שנוא נפשו ומושא קנאתו, הוא היה בטוח שהקהילה היהודית רוצה לדעת אם היהודי הירושלמי שהגיע לקבץ נדבות אכן זקוק לתמיכה, או שהוא סתם מתחזה שמנסה לעשוק אנשים ולקחת מהם כספי צדקה ברמייה.

כמובן שלא היו צריכים לדובב אותו יותר מדי. הוא החל לתאר בפני היהודי האוסטרי, כמה שהאיש הזה עשיר מופלג: "הוא מגיע עם בגדים קרועים ובלויים, אבל דע לך שהוא עשיר מופלג. הוא מסתובב במדינות שונות ועושה עסקים. הוא יבוא לבית הכנסת בווינה, אנשים ירצו לתרום לו כסף, יחשבו שהוא מסכן, אבל האמת, שהוא עשיר אפילו יותר מהם..."

השליח האוסטרי שמע את הדברים, סב על עקביו, חזר לקונסוליה ומיהר לשגר מברק בו הוא מודיע שאכן צדקו דבריו של היהודי הירושלמי הכלוא. הוא באמת איש עסקים עשיר מאוד, ולמרות המראה הפשוט, הכסף שנמצא בארנק הקרוע, אכן שייך לו...

זמן קצר לאחר מכן שוחרר היהודי מבית הכלא האוסטרי, ואף נמסר לו שהחקירה העלתה שצדקו דבריו, וגם החבר שלו מירושלים העיד שהוא איש עשיר, שמסתובב ברחבי העולם ומצליח מאוד בעסקיו הרבים.

נשא היהודי את עיניו לשמים, הודה לקב"ה ששלח לו רבי חכם שכזה, שידע לזהות הרבה שנים קודם לכן, שדווקא מהוויתור שלו,

* תוכנית יומית מענייני דיומא

בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי

המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת

שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי

סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל

הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי

תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

שמעתי מדודי הגאון רבי רפאל ברלין שליט"א, כי מקובל בידו אודות גאון הגאונים רבינו אליהו מוילנא זצ"ל, שכמעט לא דיבר שלא בלשון הקודש. בכלל הוא מיעט בדיבור, אבל גם כאשר נצרך לשוחח עם מאן דהו שוחח רק בלשון הקודש. מילה אחת משפת האידיש כן היתה שגורה על לשונו - 'דאנק', תודה

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הירידה למצרים, השעבוד, הגאולה, הכניסה לארץ - כיצד כל זה מתאים ושייך לענין הביכורים? מדוע על כל סלסלה של ביכורים צריך האדם לגולל את העבר כולו? וזה לא רק אדם אחד או שנים. הרי הגיעו לבית המקדש רבבות יהודים עם ביכורים, וכל אחד ואחד חוזר שוב ושוב על כל הנוסח, בקול רם דווקא - "וענית ואמרת", "בקול רם" - כותב רש"י. כולם שמעו כל מביא ביכורים מחדש. אבל עד שאנחנו תמהים על מה שקרה בבית המקדש, נתמה על מה שאנו עצמינו עושים מידי יום יום. רק נתבונן: אם נטלנו את ידינו ואכלנו שיעור כביצה, אנחנו מברכים ברכת המזון. מה כלול בה? 'ברכת הזן'. אנחנו מבינים כמובן - זאת הודאה כללית על כך שהקדוש ברוך הוא בטובו זן ומפרנס לבריותיו. אבל כבר בברכה השניה אנחנו עוברים להודות על "ארץ חמדה טובה ורחבה, ועל שהוצאתנו השם אלוקינו מארץ מצרים". אבל גם זה לא מספיק, ואנחנו מזכירים גם את ברית מילה ואת מתן תורה, ואז "על חוקיך שהודעתנו", ואז באופן כללי "על חיים חן וחסד שחוננתנו", ועכשיו סוף סוף מגיעים למה שבגללו התיישבנו מלכתחילה לברך - "אכילת מזון שאתה זן". כמה הקדמות עברנו עד שהזכרנו את פת הלחם שאכלנו? ארץ ישראל, יציאת מצרים, מעמד הר סיני, ברית מילה. ואם יהודי אוכל שלוש פעמים ביום, אז שלוש פעמים ביום

פרשת כי תבוא נקראת תמיד בשבוע שלפני השבוע האחרון של השנה. הגמרא במסכת מגילה (לא, א) אומרת, כי הדבר נתקן לישראל על ידי עזרא הסופר, כדי לרמוז שתכלה שנה וקללותיה ושתחל שנה וברכותיה; והתוספות שם מוסיפים, כי ניתנה שבת אחת להפסיק בין קריאה זו לראש השנה, כדי לא לסמוך ממש את הקללות ליום הדין. הרי שלעניינים הנזכרים בפרשת השבוע, יש שייכות לתקופה בה חלה הקריאה, ואם כך ננסה להפיק לקחים נוספים בפרשה, שנוגעים לכל אחד לקראת ימי הדין: הפרשה שלנו פותחת בנושא הביכורים וכל דיניהם. שורש ועיקר מצווה זו, כמבואר במפרשים, הוא הכרת הטוב וההודאה לבורא יתברך על הטובות שהוא מנחיל לנו כאן בעולם הזה.

הבה ונעמיק מעט בנושא הביכורים:

במצווה זו יש שני חלקים: החלק הראשון, הוא עצם הבאת הביכורים לבית המקדש, והחלק השני, עליו מפרטת התורה יותר - הוא 'מקרא ביכורים'. דהיינו, הפסוקים שצריך מביא הביכורים לומר כשמגיע לבית המקדש: "ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם, ואמרת אליו..." רש"י על המילים "ואמרת אליו", אומר דברים שמכוונים אותנו להבין את כל ענין מקרא הביכורים: "ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה". כל הפסוקים הללו שאומרים בעת הבאת הביכורים, נועדו לשם מטרה אחת - להצהיר ולהודיע קבל עם ועולם את ההכרה: "אני לא כפוי טובה!"

כיצד, אפוא, מכירים טובה? הבה ונראה את לשון הפסוקים, המחזירה את הקורא לכל העבר של כלל ישראל: "ארמי אובד אבי, וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט, ויהי שם לגוי גדול עצום ורב". ובהמשך מתוארים גם כל ניסי מצרים: "ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה", ומזכירים את ביאת הארץ: "ויביאנו אל המקום הזה, ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש".

ורק אחרי סקירה זו, מתפנה היהודי לומר: "הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה". צריך להבין זאת, הלא יהודי עובד את האדמה, זוכה לראות את פרי עמלו, וניגש לקיים בשמחה מצוות ביכורים. הוא רוצה להודות להשם יתברך, אבל הנוסח שקבעה התורה מצריך אותו לספר היסטוריה שלמה שעברה על כלל ישראל: יעקב ולבן,

הוא חוזר על כל הרשימה של הטובות שהשם יתברך גמל איתנו. מהי באמת ההבנה בנקודה זו, אשר אנו מבחינים כי חוזרת היא לא רק בהבאת הביכורים, אלא גם בברכת המזון הקרובה אלינו? הסוד הטמון כאן הוא שעלינו לדעת כיצד מודים, ובעיקר, על מה צריך להודות.

כשאנו באים להכיר טובה, עלינו להחיות בקרבינו את תחושת ההודאה וההנאה מכל מה שזכינו לקבל. אך לא זו בלבד, אלא להשתמש בטובה הקרובה לנו כדי לעורר את תחושת הכרת הטוב לכל הדברים שקיבלנו ממיטיבנו, בין אם זה בשר ודם ובין אם זה מחסדו יתברך.

זו הסיבה שאנחנו מאריכים במקרא ביכורים ובברכת המזון, להזכיר את כל טובות השם יתברך עימנו מאז היותנו לעם. איננו סתם מכירים טובה, אלא מעוררים בנפשינו את הידיעה וההכרה כי הכל מאיתו יתברך, וזו הסיבה להיותינו ולקיומנו.

אם נפנים את היסוד הזה, נבין יותר את כל התיאורים שקוראים במשנה ביכורים על גודל העסק שהיו עושים ממצוות ביכורים - המעמד המיוחד, כיצד היו מעלים את הביכורים בשיירות, הלינה ברחובה של עיר, השיירות המקושטות, התזמורת - בפרק שלם מתאר התנא באריכות את כל ההתעסקות במצווה זו. מה כל העסק הגדול? על מה נרעשו כולם? על היסוד הזה של הכרת הטוב!

הגאון הצדיק רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', כותב בספרו 'מכתב מאליהו' (חלק א) שכל עבודת הבורא בנויה על יסוד הכרת הטוב. הרי הקדוש ברוך הוא ברא את העולם מרצונו הטוב להיטיב לברואיו, וכדי שנוכל לקיים את חלקינו בעולם אנחנו צריכים להכיר טובה למיטיבנו, אחרת - לחינם נבראנו, חלילה וחס. יסוד זה מרומז כבר בעשרת הדברות: "אנוכי השם אלוקיך, אשר הוצאתיך מבית עבדים" - לעורר את רגשות הכרת הטוב, וממילא "לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני". האדם יכול לעבוד את הבורא יתברך גם עם יראת העונש, אבל עבודת הלב שיש בה מן השלימות, היא כשיש הרגשה של הודאה.

הכל בנוי על יסוד של הכרת הטוב. עשו לאדם טובה, שיגיד "ישר כח"; ועל ידי שהוא מרגיל את עצמו לכך, מידה זו בנפש תביא אותו גם לעבודת השם.

שמעתי מדודי הגאון רבי רפאל ברלין שליט"א כי מקובל בידו אודות גאון הגאונים רבינו אליהו מוילנא זצ"ל, שכמעט לא דיבר שלא בלשון הקודש. בכלל הוא מיעט בדיבור ככל האפשר, אבל גם כאשר נצרך לשוחח עם מאן דהו, שוחח רק בלשון הקודש. מילה אחת משפת האידיש כן היתה שגורה על לשונו - 'דאנק', תודה. כששאלו את תלמידיו לפשר הענין, הסבירו כי המילה 'דנק' בגימטריה 'עולם הבא'; אדם שרגיל להכיר טובה, בסופו של דבר יקיים את רצון השם ויזכה להגיע לעולם הבא.

והוסיף לי על כך רבי רפאל ברלין, שהיה בקשר אמיץ עם מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, ושמע אותו פעם מתבטא כי 'דאנק' זה גם מלשון 'גידענק' [תזכור], כלומר, מקבל הטובה מוטלת עליו חובה לזכור את מיטיבו.

יסוד זה מופיע כבר בספר החינוך. רבים מכירים את לשונו הנפלאה על מצוות כיבוד אב ואם: "יתן אל ליבו כי האב והאם הם סיבת היותו בעולם, ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו. וכשיקבע זאת המידה בנפשו יעלה ממנה להכיר טובת האל ברוך הוא, שהוא סיבתו וסיבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לאוויר העולם וסיפק צרכו כל ימיו... וערוך במחשבתו כמה וכמה ראוי לו להזהר בעבודתו ברוך הוא".

ממש לאחרונה שמעתי שיחה מפי הגאון הצדיק רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א, משגיח ישיבת 'ארחות תורה', בה הוא סיפר כי הגיע פעם לפני מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי זיע"א אברך בן עליה, ונפשו בשאלתו: הוא רוצה להתחזק בתפילה, אבל הוא חושב לעשות כן בשלבים, בכל פעם לבקש ביסודיות על נושא אחד, ועליו לבקש ולהתחנן כמו שצריך. כמה כדאי להתחיל? הצלחה בתורה? יראת שמים? מנוחת הנפש?

שאל אותו רבי חיים: "יש לך הורים?" - "ברוך השם, עד מאה ועשרים" השיב. - "נו, אז מה השאלה?" - הגיב רבי חיים על אתר. "התפילה הראשונה שלך צריכה להיות עליהם, שהאבא והאמא יהיו בריאים לאורך ימים, ושתהיה להם רק בריאות והצלחה... הכרת הטוב!"

הגאון הצדיק רבי חיים וואלקין שליט"א, משגיח ישיבת 'עטרת ישראל', היה ידיד ותיק של להבדיל בין חיים לחיים, הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, ראש ישיבת 'קרית מלך'. ראשיתה של ידידות זו החלה לפני עשרות שנים, בעודם אברכים צעירים בישיבת 'מיר'. יום אחד התקיים בטלז-סטון מעמד הנחת אבן הפינה לישיבת טלז, ושני האברכים הצעירים הוזמנו לאירוע עקב הזיקה הקרובה שלהם לטלז - רבי חיים כבוגר ישיבת טלז בארצות הברית, ורבי שמואל יעקב כבעל לנכדת הגאון רבי אברהם יצחק בלוך זצ"ל הי"ד, ראש ישיבת טלז בליטא.

שני הידידים התחבטו קשות אם לנסוע למעמד. מצד אחד, חובת הכרת הטוב על כתפיהם לישיבת טלז המפוארה; מאידך, 'תורה מה תהא עליה' - האם זו אכן סיבה ראויה לבטל עבודה את סדר הלימוד בישיבה? ירדו השניים לבית רבם מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, ושאלוהו כיצד עליהם לנהוג.

רבי חיים שקל את הדברים בכובד ראש, ולבסוף אמר: "אינני יודע מה היא רמת ה'הכרת הטוב' שלכם לישיבת טלז - את זאת הינכם צריכים למדוד לבד. אבל דבר יכולני לומר לכם: הכרת הטוב זה כל האדם!"

רבי חיים וואלקין סיפר, כי עשרות שנים לאחר מכן, בפגישתו האחרונה עם רבי שמואל יעקב, הזכיר לו את אותה אמרה נוקבת של רבי חיים: "ההינכם זוכרים?... הכרת הטוב זה כל האדם", חזר בניגון, "גיוואלד, זה כל האדם!"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

ספסל לפנינו ישב אחד מחשובי האברכים והיה שקוע בספר, הוא לא התערב והיה נראה שכלל לא נוגע אליו הוויכוח הנוקב, כמה דקות לפני תפילת ערבית כשהיה נראה שאין מוצא ולא נגיע להסכמה הוא הסתובב וביקש את רשותנו להביע את דעתו

על 'אלול' ועל התירוץ של הגאון רבי מיכל זילבר שליט"א
ע"פ אנקדוטה המובאת משמו של מרן הרב אברמסקי זצוק"ל

מאת הרב ישראל היימן

הזמן שבין קבלת שבת למעריב בליל שבת הוא זמן מעניין מאוד בו נבחנים הרבה אנשים במידת ניצול הזמן שלהם ובהבחנה מהם הנושאים שמעניינים אותם.

בבית הכנסת בו אני מתפלל ישנם כמה סוגי קבוצות שמנצלות את הזמן באופנים שונים, לאחת מהם אני אוהב להצטרף, לפעמים כצופה ולפעמים כפעיל ומחווה דעה, כמה אברכים היושבים בסמיכות ונוהגים להעביר את מחצית השעה הזו בחברת נידונים מעניינים מהפרשה או מענייני דיומא, בשיח תורני או השקפתי שבדרך כלל מניב לטובה פירות המפארות זמן קצר לאחר מכן את סעודת השבת.

בשבת ראש חודש אלול עלה נושא ה'פליצות' והשלכותיו על הדור ה'מתקדם' שלנו... מקצת מהאברכים טענו בתוקף ואף הביאו ראיות מוצקות לדבריהם כי נושא ההפחדה והיראה מיום הדין המתקרב בצעדי ענק לא שייכים לדור המפונק והענוג שלנו, "היום צריך לדבר בנינוחות" טען אברך אחד, "צריך להסביר על קרבת ה', על המלך בשדה, לא כדאי להפחיד את הצעירים שלא יודעים מה זה קושי בכלל, עבודת האלול העולה מהמאמרים והשיחות של גדולי הדור הקודם עלולים רק להזיק ולא להועיל" טען אברך שני. לעומתם סברו האחרים שהדרך המסורה לנו מר' ישראל מסלנט ועד היום היא הדרך בה צריך ללכת ואין לזוז ממנה כמלוא הנימה, "אי אפשר להתעלם מזה שר"ה הוא יום דין, מה אתה רוצה שהצעירים ישכחו בכלל מה זה אימת הדין? יש דין וזה דבר מפחיד, אם הקב"ה נתן לנו את זה סימן שצריך ואפשר לעמוד בזה" ענה עזות אברך שלמד אצל אחד מגדולי המשגיחים.

קיצורו של ענין, הוויכוח התלהט וכל אחד התבצר בעמדתו, שמות של גדולי ישראל ולשונותם בספריהם ובמכתביהם לדור האחרון התגלגלו שם בין הסטנדרים והספסלים, אלו מצדדים בכה ואלו מצדדים בכה, לא לשם וויכוח גרידא אלא באמת בנסיון אמיתי להבין באיזו צורה אפשר לנצל ולהעביר בצורה הנכונה ביותר את המסר העמוק של ימים נשגבים אלו, איך מחדירים לעצמנו ולדור הצעיר את יסודות התשובה ואיך סוללים להם את הדרך הבטוחה במסילה העולה בית המלך בואכה ימי הרחמים והמלך שימתין קרוב

מאד לכל אחד מאיתנו עוד כמה ימים בציפיה שנחזור אליו בתשובה שלימה.

ספסל לפנינו ישב אחד מחשובי האברכים והיה שקוע בספר, הוא לא התערב והיה נראה שכלל לא נוגע אליו הוויכוח הנוקב, כמה דקות לפני תפילת ערבית כשהיה נראה שאין מוצא ולא נגיע להסכמה הוא הסתובב וביקש את רשותנו להביע את דעתו. הוא חיכה כמה שניות שהמלמולים האחרונים ישכחו ואז אמר לנו ווארט נפלא שמיצה את כל העניין ויישב את הנושא.

הגאון ר' מיכל זילבר, ראש ישיבת זוועהאל, פתח האברך, מקשה קושיה חזקה מאד בפתח פרשת נדרים. ידוע המעשה עם שמעון הצדיק שלא היה אוכל מחטאת נזיר עד שבא נזיר אחד מן הדרום וכו', כל אחד מכיר את הסיפור, המשמעות שם היא ששמעון הצדיק הבין שיש איזה פגם בעצם העניין של נזיר והיתה לו טענה על כל נזיר באשר הוא ולכן הוא לא אכל מהחטאות שלהם כי הוא אחז שיש בזה משהו שלא לשם שמים עד שבא מעשה לידו בו היה ברור לו שהנזירות שמה הייתה לשם שמים ולכן הוא אכל. והדברים לא ברורים כל צרכם: מה הייתה הבעיה ששמעון הצדיק ראה בנזירים? לכאורה מדובר באנשים צדיקים יותר מגדר הרגיל, לכאורה מדובר בסגפנים בעלי מדרגה נפלאה שיכולים להזיר עצמם מתענוגות העולם ולהפנות לבבם לעבודת ה' בלבד, מה כאן לא לשם שמים? מהי הבעיה השורשית ששמעון הצדיק ראה בנזיר?

"ברכו את ה' המבורך" נשמעה הקריאה בחלל בית המדרש. תפילת ערבית של ליל שבת, התפילה הראשונה לחודש אלול החלה. נשארנו עם השאלה הנוקבת מהדהדת ברכת הראש ממתנינים לסיום התפילה בכדי לקבל מענה ולהבין מה זה קשור למה שהתווכחנו קודם.

בסיום התפילה ולאחר הכרזת השמחות המסורתית של הגבאי התגודדנו סביבו, קבוצת אברכים שהשבוע היה להם קצת יותר קשה להתרכז בתפילה... צמאים למוצא פיו ולתירוץ שיניח את דעתו.

אז מה הייתה הבעיה של שמעון הצדיק עם נזירים, אחד האברכים האיץ במיודעו להגיע אל העיקר. כן, הוא פתח בנינוחות, ר' מיכל זילבר מתרץ את זה ע"פ אנקדוטה המובאת משמו של הרב אברמסקי, הגאון העצום והנורא הזה שצמצם את גאונותו רוב ימיו לרבנות העיר לונדון שם היה צריך גם להתעסק בכל מיני דברים שחייבה אותו הרבנות ולא התאימו כל כך לגאונותו העצומה. אחד מהדברים הללו היו שיעורים לכל מיני בעלי בתים וקבוצות עם זיקה דתית חלשה שהרב אברמסקי ראה לעצמו חובה לקיים אותם בקביעות כחלק מתפקידו המורכב ברבנות העיר. באחד השבועות האלו, בפרשת כי תצא, שקראנו בשבוע שעבר, התחבט הרב אברמסקי על איזה נושא לדבר בשיעור הקרוב אותו הוא היה אמור למסור לפני קבוצת סטודנטים הרחוקים עדיין מתורה ומצוות, הוא חשב שכאשר יעלה הנושא של אשת יפת תואר ויזכרו דברי רש"י הקדוש המביא את דברי חז"ל שדברה תורה כנגד יצר הרע, יתפתחו הדברים להבנה מוטעית, יכולים הצעירים הללו הרחוקים מריח של תורה להבין שכאשר יש קושי ויצר הרע מכה בכל עוז יש היתר לעבור עבירה כי דיברה תורה כנגד יצר הרע וכל מה שמאד קשה ולא שייך לעמוד בו הרי הוא מותר, כמובן שמכאן קצרה הדרך למכשולות בכל תחום בו תהיה להם התמודדות...

פתח הרב אברמסקי את השיעור באותו שבוע והקריא להם את דברי חז"ל ואת ביאורו של רש"י ואז הרעים בקולו, מן הפרט אתה למד על הכלל, בפרשת אשת יפת תואר כתוב שבכל התורה כולה לא נמצאה התמודדות מספיקה כדי להתיר שום דבר שהוא חוץ מן הסיטואציה הזו, בה חוששת התורה שהאדם לא יוכל לעמוד בפיתוי ולכן התורה התירה את הדבר, חוץ מזה בכל רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה ידעה התורה שהאדם על פי תכונותיו ואישיותו כמו שהוא נברא בששת ימי בראשית יכול הוא לעמוד בכל

מה שהתורה צוותה ולכן אין לאדם שום אפשרות לעשות הנחות לעצמו ולפטור את עצמו מעשיית שום מצווה שהיא או חלילה לעבור על שום עבירה שהיא.

בזה תירץ הגאון ר' מיכל זילבר את חששו של שמעון הצדיק מקרבן נזיר אותו הוא ראה כמשהו שיש בו נותן טעם לפגם, כיון שבא אדם ומעמיס על עצמו דבר אותו לא ציוותה התורה ואף אמנם שלפעמים הדבר נצרך, כאשר רואה אדם סוטה בקלקולה אז אכן ראוי לו להזיר את עצמו מן היין, ברוב המקרים, כאשר אדם נוטל על כתפיו נזירות אותה לא ציוותה התורה הוא מגלה את דעתו שהתורה כביכול לא בנויה לחלוטין לפי אמות המידה של נפשו והוא יכול להחמיר יותר ולהיכנס להתחייבות אותה לא ייעדו בשבילו. שמעון הצדיק ראה בזה מידה מסויימת של סטייה מהאמונה בהכרה של התורה את כוחות הנפש של האדם ולכן לא רצה לאכול מקרבן הנזיר אלא במקום שהיה ברור לו שהנזירות הייתה לשם שמים ממש.

מבינים אתם? פנה האברך אל הקבוצה שסבבה אותו, היסוד הזה צריך להרעיש את ליבנו, נניח כרגע לוויכוח בו דנתם לפני התפילה, היסוד הזה חזק משני הצדדים גם יחד, אם נניח שאלול אמור להפחיד אותנו ואם נניח שאלול הוא ים של רחמים. שתי האסכולות נכונות בתכלית ואין עליהם עוררין, צריך לדעת מה לומר ולמי, אבל את היסוד הזה אסור לנו לפספס ובמקום לדון על איך להעביר את הדברים צריך לדון מה להעביר ולדבר על המהות.

התורה כולה מותאמת למידותיו של האדם בצורה אבסולוטית ומוחלטת, אין משהו קטן וגדול שאדם יכול לומר לעצמו שאת זה הוא עשה כי הוא לא היה מסוגל לעמוד בפיתוי או שזוהי מצווה ש'כבידה' עליו יותר מיד. זוהי המהות של חזרה בתשובה וזוהי הדרך אליה צריך לחזור בימים קדושים אלו, ההבנה שהתורה לא דורשת מאיתנו דרישות מעבר לסף היכולות שלנו היא הנחת היסוד עליה צריך להשתית את החזרה בתשובה כי על פי ההבנה הזו האדם מביא את עצמו להצטער על משוגותיו ולהיטיב את דרכיו, זוהי ההכרה הבסיסית וממנה מתחילה כל עבודת האלול. אחרי שמבינים את הדבר הזה ניתן לדון איך להגיש את הנושא בצורה של יראה או דרך האהבה אבל כאשר מבינים כך את העניין כל הנושא נהיה ברור יותר ומונגש יותר לכל שכל ולכל טבע אנושי.

התפזרנו משם כל אחד לביתו מהורהרים ושקועים במחשבות עמוקות על שגב הימים הנפלאים הללו ועל ההזדמנות הכבירה לחזור לעצמנו ואל היכולות האמיתיות שלנו לפי אמות המידה התורניות אותם קבעה החכמה העליונה.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

דקות ארוכות עמד אותו יהודי מאמריקה והתבונן באיש המתפלל בכותל, ולבו התרונן. כמה הוא מחכה לפגוש יהודים כאלה, אנשים של צורה, שלא מכורים לדולר ולדומיו. הוא חש כי הוא רוצה ללכת אחר האיש הזה, אלא שהשעה הפכה מאוחרת, הוא היה צריך לצאת, אולם בשונו לארה"ב ביקש לברר אם גם בעירו יש אנשים מסוג זה, ומישהו הפנה אותו לביתו של הרב רודנער...

מיליוני דולרים ברגע

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

זוחלים ורועדים מיום בואך!

הרגשות גועשים, הלבבות הומים, התחושות סוערות. אנו ניצבים כבר סמוך כל כך ליום הגדול - יום הדין, ראש השנה. היום הראשון הפותח את השנה החדשה, ובו ביום נעמוד כולנו לפני בורא עולם, ניתן דין וחשבון על כל מעשינו בשנה החולפת, ונבקש לזכות בצ'ק נוסף של שנת חיים, מעוטרת בשפע, באושר, בשמחה ובכל טוב.

בימים אלה, ברגעים אלה ממש, כל לב יהודי חרד מפני הבאות, חושש באמת לגורלו. אנו יודעים כי במשפט מול בורא עולם אין תירוצים, אי אפשר לחמוק, אין מושג של להחביא. הכל גלוי וידוע, פתוח, ניצב על השולחן. מלאכים סניגורים וקטיגורים מתרוצצים, ואם הם אחוזים חיל ורעדה - אנחנו על אחת כמה וכמה, שכן הגורל שלנו עומד להיקבע עכשיו, העתיד שלנו, החיים שלנו, הבריאות שלנו, הילדים שלנו, הפרנסה שלנו...

כל מה שקרה במהלך 365 ימי השנה החולפת, לטוב ולמוטב, נקבע אז - בראש השנה שלפני שנה. והנה אנו ניצבים כאן שוב, בערב ראש השנה. שוב אנו בפני הרגע הגורלי שיכריע מה יקרה בשנה הבאה, ואנו חרדים מאימת יום הדין...

ולמרות כל זאת, הלכה פסוקה היא שראש השנה הוא יום טוב - חג לכל דבר. אוכלים ושותים בו, מכינים סעודות גדולות ומתלבשים באופן חגיגי. כולנו מאריכים בתפילות, בניגונים, בתשובה ובפרקי תהלים, אבל היום עצמו הוא חג, חגיגי ושמח.

רגע, איך זה מסתדר? כיצד זה יתכן? איך אפשר לשלב יום דין שכולו אימה ופחד, חשש אמיתי מפני מה שייקבע בו, יחד עם יום חג ושמחה פורצת? איך אפשר להכיל את שתי התחושות המנוגדות לכאורה, בתוך לב אחד, ביום אחד, בשעה אחת?! את השאלה הזו שואל ה'שולחן ערוך' בעצמו, ומשיב שאנו בטוחים שנצח בדין, אנו בטוחים שאבינו שבשמים, שאוהב אותנו כל כך, יוציא כאור משפטנו. רגע, באמת? למה בעצם? אם זה יום דין - איך אפשר להיות בטוחים מראש שנצח בו?!

כדי לענות על שאלה זו, לפנינו גילוי מהדהד שחשף הסבא מקלם זצ"ל: אין זאת אלא שיש משפט שאין לדעת מה תהיה תוצאתו, ויש משפט בו בו ניתן להיות בטוחים בניצחון. אדם פרטי שעובר את יום הדין - אין לדעת מה תהיה התוצאה, שכן מי יכול לומר כי הוא זכאי בדין. לא כן מי שמחובר לכלל, מי שחש שייך לעם היהודי, מי שהוא חלק מהקבוצה של העם כולו - הרי העם כולו מוגן בשמירה עליונה ובוודאות יזכה בדין, כך שהוא יכול לשמוח בראש השנה!

כלומר: אין כל סתירה בין הדברים. המשפט בראש השנה הוא סיפור לא פשוט, מי האיש שיכול להצהיר שהוא עובר אותו בשלום... ולמרות זאת, אם עם ישראל בא כקבוצה אחת, כעם מאוחד, כחבורה מגובשת - הריהו מצליח לעמוד במשימה, ובורא עולם מגן על הקבוצה המאוחדת הזו. ולכן, החכם עיניו בראשו לתפוס מקום ב'חבורת עם ישראל', להפוך לחלק מהקבוצה, להימנות על אנשיה. זו הדרך להצליח לעבור את המשפט בשלום!

וכיצד עושים זאת? - זה קל ופשוט: חיבור האדם לכלל, נמדד במידת האחריות שלו כלפי הכלל, במידת העשייה שלו למען זולתו. אדם שמחובר לקבוצה, הדבר ניכר במחויבות האישית שלו לחברי הקבוצה, במסירותו למענם. חבורה מגובשת היא כזו שכל חבריה

זו הרבה יותר מעצה, זה כלי חזק. להגיע ליום הדין במעמד שאחרים זקוקים לנו, לעמוד למשפט כשברור שבעולם יש מי שנעזר בנו, שצריך אותנו

תיכף ומיד. אולם משהו הסתבך - אחד מילדיו חלה, והרב פלמן נאלץ להישאר ער, לעקוב בדאגה אחר מצב בנו. השעות נוקפות, מצבו של הילד החמיר, רופא קבע כי יש לפנותו לבית החולים, והרב פלמן התלווה אליו...

בקיצור, כל אותו ליל שבת, לא רק שהרב פלמן לא הלך לנוח מוקדם מהרגיל - הוא בכלל לא הלך לנוח, שהה לצד מיטת בנו בבית החולים. בשעות שחלפו בבית החולים חכך בדעתו, והגיע למסקנה ברורה: 'אין זאת אלא בגלל שביטלתי את השיעור. חשבתי להתחכם ולבטל זיכוי הרבים כדי לנוח יותר, ומסתבר שאנוח הרבה פחות!' הרהר בעוגמה, והחליט כי הוא שב לומר את השיעור כמקדם, ימשיך לזכות את הרבים מדי ליל שבת!

בבוקרו של יום השבת, אחד מבני משפחתו בא להחליפו בבית החולים, ובשעת בוקר מוקדמת שב הביתה, עייף, מותש, חסר כוחות, אולם נחוש מאי פעם. הוא קרא לאחד מילדיו, וביקש ממנו לסור כאן ועכשיו לביתו של מארגן השיעור, ולהודיעו כי לאחר מחשבה נוספת ביטול השיעור היה חד פעמי, והחל מהשבוע הבא השיעור יימשך כמקדם! היה חשוב לו לעשות זאת כבר בשעות הבוקר של יום השבת, כדי לקבוע מסמרות, ולהשיב את 'זיכוי הרבים' שלו על מכונו כמקדם!

המפליא עוד יותר בסיפור זה הוא, שביום ראשון, בעוד בנו בבית החולים, נכנס הרב פלמן אל ה'סטייפלער' - הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל, כדי להזכיר את שם בנו לרפואה שלימה. באופן מפתיע, מדהים ומעורר השתאות, נעץ בו ה'סטייפלער' מבט בוחן, ושאל-קבע: 'האם ביטלתם השבוע משהו של זיכוי הרבים?'

הרב פלמן התפעם, נרגש עד כלות. מסתבר שה'סטייפלער', בדרך הידועה רק לו, ידע היטב על העניין, ומיד כששמע את הסיפור - תלה אותו בהפסקת זיכוי הרבים. הרב פלמן נדהם, לרגע לשונו נאלמה,

מאוחדים זה למען זה, מושיטים כתף איש לרעהו, פועלים איש למען זולתו.

לפיכך, מי שרוצה לצאת זכאי ביום הדין, עליו לאמץ את הכלי הנפלא הנקרא 'זיכוי הרבים'. להיות אחד שבני החבורה נעזרים בו, זקוקים לו. אחד שעם ישראל לא יכול לוותר על שירותיו הטובים, אדם ש'חבורת עם ישראל' צריכה לו. כשאדם מגיע למצב כזה, מובטח לו כי הוא עובר יחד עם בני החבורה, הקבוצה כולה זוכה לעבור את ימי הדין בשלום!

נותרו עוד ימים בודדים, ספורים ממש. זה הזמן לשפר את מצבינו, לפעול ככל שבכווננו, לעשות הכל כדי להתחבר לכלל, להיות חלק ממזכי הרבים: להעניק חיוך, לשמש דוגמא אישית בתפילה ובלימוד, לייסד שיעור חדש או לעודד יהודים לקיים מצוה. ככל שנעשה כך יותר ויותר, ככל שנזכה את הרבים, ככל שעם ישראל יהיה זקוק לנו ולשירותינו הטובים - כך נוכל בעזרת ה' לעבור בשלום את ימי הדין, ולהיכתב ולהיחתם לחיים טובים וארוכים!

זיכוי הרבים - כלי רב עוצמה

ימי סוף השבוע של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, היו ימים צפופים מאוד. מדי יום ששי, מתחילת לילו ועד ליל שבת, היה מוסר חמישה שיעורים, בחמש מקומות שונים. החל מיום חמישי בערב, עובר ליום ששי בבוקר, שיעור ביום ששי אחה"צ, שיעור לפני תפילת ערבית בליל שבת, ושיעור נוסף בספר 'אור החיים הקדוש' בליל שבת - לאחר סעודת השבת.

ושיעור של רבי בן ציון - מי ששמע אותו, היה בטוח שהוא לא מסר שיעור מזה שנה או שנתיים, וכל התקופה הזו הכין את השיעור כדי למוסרו בצורה כה בהירה ורהוטה, מסודרת ומקיפה. שפתו קולחת, הוא טעון באנרגיה, מדבר בקול רם, מבאר היטב ומפסק באופן נאה. כל שיעור היה שיעור יפה ומענג, ואיש אינו יודע שבתוך יממה אחת הוא מוסר חמישה שיעורים כאלה, כל אחד בנושא שונה, לקהל יעד שונה, במקום אחר...

אין פלא אפוא, כי הכנת השיעורים ומסירתם ארכו לו זמן רב, והצריכו אותו להשקיע מאמץ נפשי ופיזי. הזכות עצומה, הוא מזכה יהודים רבים, אולם המאמץ אדיר. לימים, כשהחל להתבגר, חש רבי בן ציון כי כוחותיו הולכים ונחלשים, והוא כבר לא מסוגל. זה החל בהרהור קל שהפך לרעיון שהתפתח למחשבה שהובילה למסקנה: אין מנוס מלוותר על אחד השיעורים, וברור שיהיה זה השיעור בליל שבת. הוא השיעור האחרון בסידרה, אליו הוא תמיד מגיע מותש, חייבים לוותר עליו!

בלית ברירה הודיע הרב פלמן למארגן השיעור, כי הוא פורש מתפקידו. הלה ניסה לשכנע, למרות שבהחלט הבין ללבבו של הרב. הן ראה בעיניו כיצד לעתים הרב בקושי צלח את הדרך לשיעור, לא פעם קרס על ספסל מזדמן. הוא קיבל עליו את הדין בהשלמה, ובאותה שבת - לראשונה - לא התקיים השיעור...

ובאותה עת ממש, בבית הרב פלמן, הסתיימה סעודת השבת. לראשונה מזה שנים הרב אינו יוצא מביתו, יכול הוא לעלות על יצועו

ולבסוף השיב ב'כן' רפה, וסיפר את סיפור השיעור שהתבטל. 'תחזור לומר את השיעור!' - ביקש-הורה-קבע ה'סטייפלער', 'זה מה שיבריא את בנך. לא מפסיקים שיעור שיש בו זיכוי הרבים!' עבור הרב פלמן לא היה זה חידוש, הן כבר מאתמול קיבל כך על עצמו. ואכן, בליל השבת הקרובה התכנסו המשתתפים לשיעור, שהיה מתוק, עירני, חד ובהיר כתמיד. כולם הקשיבו לו מרותקים, ולפתע, דמות מוכרת חמקה פנימה...

היה זה הרה"ג רבי דוד פרנקל זצ"ל, ממקורבי ה'חזון איש' וה'סטייפלער', שנכנס בשקט לשיעור. הרב פלמן הופתע מהאורח הנכבד, שלא נמנה על משתתפי השיעור הקבועים, אולם רבי דוד מיהר להסביר: 'ה'סטייפלער' שלחני לבדוק אם הרב פלמן שב למסור את השיעור!' - הסביר כמתנצל, ואף רץ להשיב את שולחו דבר, כי אכן כן השיעור מוסיף ומתקיים...

סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'שלמים מציון', יש בו כדי לגלות אפס קצה מכוחו הגדול של 'זיכוי הרבים'. הנה כי כן, זיכוי הרבים זו זכות כבירה שמגינה ומושיעה. יתירה מכך, לנוכח המחלה הפתאומית והמוזרה - היה ברור ל'סטייפלער' שמדובר בבעיה בזיכוי הרבים, הוא הצביע על הבעיה הזו מיד!

כי אכן כן, זיכוי הרבים הוא כלי רב עוצמה, יש בו כח סגולי עצום, הוא מגן ומושיע. כי יהודי שאנשים צריכים אותו, אדם שיהודים אחרים זקוקים לו - היחס השמימי אליו שונה, הצורה בה מתייחסים אליו בשמים היא רחמנית, שומרת, מגינה בהרבה. רגע לפני יום הדין - הבה נאמץ את 'זיכוי הרבים' כצעד עוצמתי וחזק, ניקח חלק בפעילות זיכוי הרבים, נעשה משהו שעם ישראל ייעזר בו - וכך נבטיח שבאור עולם יוציא את משפטנו בצדק, ונזכה לשנת אושר ושמחה!

מיליוני דולרים ברגע...

דאלאס, טקסס, ארצות הברית. כל מי שעובר במרכז העיר, אינו יכול להתעלם מהבניין הגדול והמרשים הניצב ממש בטבורה של העיר, וכולו משדר גאון יהודי. זהו מגדלור רוחני רב עוצמה, השולח זרועות יהדות לכל רחבי דאלאס בפרט וטקסס בכלל. אין ספק כי רבבות יהודים גילו את אביהם שבשמים בין כתלי בניין זה, רבים שבו אל אביהם שבשמים ממש כאן, גילו את יהדותם מחדש ואימצוה אל ליבם.

מאחורי הבניין הזה עומד סיפור יוצא דופן, שסיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: כשהוסמך הרה"ג רבי משה רודנער שליט"א לרבנות, החליט לרתום את כישוריו ויכולותיו להפצת יהדות בארץ שוממה מיהדות. הוא בחר בדאלאס דווקא, היא נראתה לו מדבר שממה יהודי, צחיח מכל לחלוחית אידישקייט...

הוא הגיע לדאלאס, שכר דירה קטנה, וניסה לעשות פעילויות שונות בחברה היהודית במקום, להתחיל לספק ליהודי המקום שירותי דת באופן מסודר ולהקים עבורם קהילה. המזל לא האיר לו פנים, על כל צעד ושעל נתקל בקשיים בירוקרטיים וכלכליים, ולמעשה - לא היו לו כל משאבים לבצע את שאיפותיו. בצר לו ישב בביתו הצנוע, ניסה

לעשות כל אשר לאל ידו, אולם כבר החל להרים ידיים.

לפתע, ביום מן הימים, בשעת ערב מוקדמת, נוקש אדם בגיל העמידה על דלת ביתו. הלה מזדהה כיהודי בן המקום, ומבקש לשמוע על משמעות היותו יהודי, לקבל מידע על היהדות, לשמוע קצת על מורשתו. עד כאן הדבר אינו מפתיע, נקישות כאלה היה דבר שבשגרה בביתו של רבי משה, הן כל מי שרצה לדעת משהו על יהדות - בא בדיוק לשם!

מה שכן מפתיע, מרגש, מסעיר ממש, הוא ההמשך:

לאחר שעה ארוכה של שיחה, במהלכה התוודע היהודי לעולם היהדות הפורה בעוז ובגאון בכל רחבי תבל, שמע על מסורת אבותיו ועל היהדות ועד כמה היא מחייבת ומחזקת, לפתע התרגש האיש כל כך עד שנמס בפני טוב לבו של הרב רודנער. על אתר הוציא מכיסו פנקס המחאות ועט מזהב, וכתב שיק תרומה בסכום אדיר - 6,000,000 דולר! - כן, ששה מיליון דולרים בתרומה אחת, להקמת מגדלור יהודי בדאלאס!

הרב רודנער התרגש עד אין קץ מהתרומה המפתיעה, הוא חש כי משמים מסייעים לו להגשים את שאיפותיו, והחל בתוכנית מעשית להקמת המרכז היהודי בדאלאס. תוך כדי עבודות התכנון, התברר כי התורם נפטר באופן פתאומי, שבועות ספורים בלבד לאחר שהעניק את תרומת הענק. כנראה בכך השלים את תפקידו בעולם. אולם הרב רודנער, בהספדו בהלוויה, הוסיף וסיפר את מה ששמע מהתורם זמן קצר לאחר התרומה.

ובכן, מה שהביא אותו לתת תרומת ענק שכזו, היה ביקורו בכותל המערבי, זמן מה קודם לכן. הוא הגיע במטוסו הפרטי לישראל, נסע אל הכותל המערבי בשעת לילה מאוחרת, ומה שתפס אותו יותר מכל - היה מראהו של יהודי אחד, שעמד והתפלל בדבקות ובכוונה, עיניו זולגות דמעות, ומפניו קורנת אצילות טהורה...

דקות ארוכות עמד אותו יהודי מדאלאס והתבונן באיש המתפלל בכותל, ולבו התרונון. כמה הוא מחכה לפגוש יהודים כאלה, אנשים של צורה, שלא מכורים לדולר ולדומיו, מקושרים לאווירה רוחנית נעלית. הוא חש כי הוא רוצה ללכת אחר האיש הזה, אולי אפילו לדבוק בו. אלא שהשעה הפכה מאוחרת, הוא היה צריך לצאת, אולם בשו בו לדאלאס ביקש לברר אם גם בעירו יש אנשים מסוג זה, ומישהו הפנה אותו לביתו של הרב רודנער...

וזהו. את השאר אתם כבר מכירים, הוא ישב עמו, התרשם, נתן את תרומת הענק, ומגדלור של יהדות הוקם בזכותו, מגדלור שהפיץ יהדות בארץ שממה מיהדות, וכבר השיב אלפים מישראל לאביהם שבשמים. כל זה בזכותו!

רגע, בזכות מי? בזכות מי?!

בזכות התורם, בוודאי! אולם התורם לא עשה זאת מעצמו. הוא עשה זאת בזכות השיחה עם הרב רודנער! אז זה בזכות הרב רודנער? - אין ספק שהוא שותף רב זכויות, בעל מניית יסוד. אבל רגע, מה גרם לאותו יהודי לבוא אליו? איך נקלע לביתו? מדוע הגיע אליו לשיחה?!

ובכן, מסתבר, שכל תרומת הענק הזאת היא בכלל בזכות יהודי עלום

הוא ראה שם שלושה אנשים יושבים לפני רבי יהושע לייב, הביט רבי משה בפניהם וראה מחזה אלוקים זיו השכינה קרן מהם, ועוד הבחין כי תואר פניו של האמצעי בין השלושה אינו ניתן לתיאור כי אם בהגדרה אחת 'מלאך אלוקים ממש'. בצאת האנשים מלפניו פנה רבי יהושע לייב אל רבי משה וכמלחש סוד אמר לו, ראית את האמצעי בין השלושה?

הכרת טובה היא גם על העבר ולא רק על ההווה!!!

הרב בנימין בירנצוויג

"וְאִמְרַתְּ אֵלָיו... וְעִנִּיתָ וְאִמְרַתְּ... אֲרָמִי אֲבִד אָבִי" (דברים כ"ג, ג'ה')

פעם כאשר סח הגאון רבי ישראל יעקב פיישר זצ"ל אודות מעלתה הנשגבה של מידת הכרת הטוב סיפר האי עובדא מקדוש ישראל מרן הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל:

היה זה יום סגרירי כאשר שלח מרן הגר"ל דיסקין זצ"ל לקרוא אליו את רבי משה יוליס [זקנו של חמיו של הגר"י פיישר] כאשר הגיע רבי משה יוליס אל מרן הגר"ל דיסקין, ראה שם שלושה אנשים יושבים לפני רבי יהושע לייב, הביט רבי משה בפניהם וראה מחזה אלוקים זיו השכינה קרן מהם, ועוד הבחין כי תואר פניו של האמצעי בין השלושה אינו ניתן לתיאור כי אם בהגדרה אחת מלאך אלוקים ממש.

בצאת האנשים מלפניו פנה רבי יהושע לייב אל רבי משה וכמלחש סוד אמר לו, ראית את האמצעי בין השלושה? היה זה מרנא הגר"א מוילנא זצוק"ל!!!

רבי משה הזדעזע עמוקות כמה שראה כמו עיניו ומה ששמע עתה מפי רבו הקדוש ונבצר ממנו להעלות על דעתו מדוע זכה לחזות במחזה נורא שכזה, ואמר הגר"י פיישר זצ"ל הסיבה שבעבורה זכה רבי משה לכך הייתה משום הכרת הטוב של המהר"ל דיסקין אליו וגופא דעובדא הכי הוה:

כמה ימים טרם התרחשות זו, סחה הרבנית אשתו של רבי יהושע לייב לרבי משה הרופא שהיה רופאו האישי של רבי יהושע לייב, כי זה כבר

ואמרת אליו, אומר רש"י הקדוש 'שאינך כפוי טובה!' ומה הוא אומר? "ארמי אובד אבי וירד מצרימה", מתחיל להזכיר חסדי ה' עם ישראל מאז היותם לעם! ומדוע לא די להזכיר את החסד שעושים לנו כאן ועכשיו למה ללכת כל כך רחוק?!

תשמעו ווארט נפלא ששמעתי בשם הרב אביגדור מילר זצ"ל. דוד המלך אומר "דשנת בשמן ראשי כוסי רוויה" ושואל הרב אביגדור מילר זצ"ל מדוע אנו לא מצליחים למלאות את הכוס ולא מרגישים רוויה בהודאתנו לקב"ה על רוב חסדיו איתנו כמו שהרגיש דוד המלך? והוא מתרץ שלדוד המלך היה כוס שלמה והיא התמלאה כל הזמן מרוב טובותיו של הקב"ה, אבל אנחנו יש לנו חור בתחתית הכוס כי טבעו של האדם הוא להודות רק על ההווה ולא על העבר כי הוא מתרגל לדבר ונראה לו החסדים כדבר טבעי, וכל טובה באה והולכת, ולכך אין כוסנו מתמלאת מרוב חסדי הבורא אתנו!

ר' איסור לזמן מלצר זצ"ל (אבן האזל הקדמת קדשים ח"ב) שאל שאלה מעניינת: מזמור שיר חנוכת הבית לדוד - היכן יש במזמור הזה אזכור על חנוכת הבית, הכל מוזכר הצרות האויבים, חולים וההצלה מהם, אבל לא חנוכת הבית? אלא שמלמדנו דוד המלך כיצד מודים להקב"ה: אם אדם היה עשיר גדול ונחלה, והגיע ממש עד מצב סכנה, ועקב מחלתו איבד את כל רכושו, ועזרו ה' יתברך ונתרפא וחזר להצליח בעסקיו ובנה ארמונו המפואר, והולך לעשות חנוכת הבית, והוא מודה להקב"ה בחנוכת הבית על שנתן לו את האפשרות לבנות כזה ארמון, הוא לא יודה על המחלה שהיתה לו ושנתרפא ממנה זה הוא כבר שכח, אבל דוד המלך כשבא לחנוך את ביהמ"ק מודה להקב"ה על כמה שהביאו לכך הצלה ממחלות ואויבים עד שזכה לחנוכת הבית. - כך היא דרך ההודאה זה חוב הכרת הטוב לזכור להקב"ה תמיד את כל הטובות שגמלנו.

מבהיל עד כמה החשיבו גדולי עולם את מידת הכרת הטוב שבעבורה גמלו מעל ומעבר לעושה טובתם.

בשאלה הלכתית במנת הבשר שלפניו. קרא רבי יהושע לייב לרבנית ושאל אותה לפרש הדבר מדוע הגישה את הבשר לפני המרק שלא כרגלה כל הימים, כי בגין שינוי זה ניצול היום מחשש איסור, אילו הגישה את המרק תחילה לא הייתה השאלה נראית לעיניו כלל, הרבנית השיבה כי פעלה לפי עצתו של רבי משה. רבי יהושע לייב שהכיר טובה לרבי משה שעל ידו ניצל מחשש אכילת איסור השיב לו כגמולו בהציגו לפניו מחזה שלא מעלמא הדין בהראותו לו תואר הוד כבוד מרנא הגר"א צוק"ל.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

תקופה ארוכה שהיא מכינה לבעלה רבי יהושע לייב רוטב עם בשר לסעוד את לבו, אבל הוא אוכל רק את הרוטב המרק ואילו בבשר אינו נוגע כלל ואינה יודעת מה לעשות כדי שיטעם גם מן הבשר הדרוש לבריאותו, שאל רבי משה את הרבנית לסדר הגשת התבשילים האם המרק קודם לבשר או להיפך, השיבה הרבנית כי את המרק היא מגישה בראשונה, אמר לה רבי משה כי כאן נעוץ הדבר, שכיון שהוא מקבל את המרק תחילה אוכל הוא לשובע נפשו ומשאיר את הבשר, על כן תשנה הסדר ומעכשיו תגיש לו את הבשר תחילה. למחרת עשתה הרבנית כעצת רבי משה והגישה את הבשר תחילה, כשרצה רבי יהושע לייב לטעום מן הבשר הזדעזע, הוא הבחין

המשך מעמוד 7 | מרן הרב מבריסק, הגר"ז סולובייציק זצ"ל

כמה וכמה שאינני רוצה לתת כבוד לסוכנות של הציונים". היינו מודאגים, ידענו שהאנגלים - שאינם יודעים חכמות - לא יוותרו. קיימנו התייעצות, חשבנו שאולי מאתנו יסכים מרן לקבל כסף, אולם לבסוף הגענו למסקנה, שגם מאתנו לא ירצה לקבל. כך עמדנו חסרי אונים, עד שיהודי בשם גבירצמן, שהיה בעבר מהבעלי-בתים החשובים בבריסק, העלה רעיון.

הוא נכנס למשרד ואמר למרן: "אני חושב, שאנשי קהילת בריסק שעלו ארצה, ימשיכו גם כאן בארץ לשלם לרב משכורת, והרב ימשיך להיות הרב שלנו כפי שהיה בבריסק. ועל חשבון המשכורת הזו, אני מבקש לתת או להלוות לרב כבר עכשיו את הסכום הדרוש". "להצעה כזאת אני יכול להסכים" - אמר מרן. ואמנם, הוא והגרא"י פינקל קיבלו מידי מר גבירצמן את הכסף, ועל ידי זה יכלו לעבור את ביקורת הגבולות.

ללא הצעתו של מר גבירצמן, לא היה מרן מסכים לקבל כסף בשום אופן, על אף המצב המביך. זו היתה שיטה אצל מרן - לא לקבל מתנה, קטנה כגדולה, מידי בשר ודם, והוא דבק בדרכו זו בכל מצב. (מתוך הספר 'במחיצתם')

האנגלים לביקורת הגבולות, וכל הנכנסים ארצה היו צריכים לעבור דרך שם) כל הנוסעים עברו את הסידורים הדרושים ויצאו לדרכם, רק מרן והגרא"י פינקל התמהמהו.

לאחר שעבר זמן רב והם עדיין לא יצאו, ניגשנו לקצינים האנגלים ושאלנו אותם לפרש הדבר. הם ענו, שאין לשני הזקנים הללו כסף לשלם את מס הגולגולת בסכום חצי לירה או לירה (בערך 80 ש"ח כיום) שהוטל על כל הנכנסים ארצה, ואין אפשרות להתיר להם להיכנס ארצה כל זמן שאינם משלמים.

לשמע דברי הקצינים, קם מר דוסטרובסקי, שהיה מראשי הסוכנות היהודית, והרגיע אותנו באומרו כי הוא ייתן לרבנים את הכסף הדרוש.

הבריטים נתנו לו להיכנס למשרד, והוא ניגש למרן ולהגרא"י פינקל והציע להם לקבל ממנו את הסכום הדרוש להם. אולם מרן אמר לו: "אני לא מוכן לקבל! מעולם לא לקחתי כסף ממישהו!"

מר דוסטרובסקי ניסה לשכנעו: "זה יהיה הכבוד הגדול ביותר לסוכנות היהודית - לשלם עבור הרב מבריסק ועבור ראש ישיבת מיר". אך מרן עמד בסירובו: "אינני רוצה כלל לקבל כסף, ועל אחת

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א

הרש"ש. בשמים החשיבו את ההליכה הקשה בבוקר, בגשם ובקור - כזכות. האיש מתעורר מחלומו כאשר הרש"ש מסיים את שיעורו, כרגיל. ואז פונה אליו הרש"ש ושואל: "נו, ומה עכשיו התכניות...?"

וזה רק בוקר. התורה עצמה שלומדים בשיעור - ערכה לא יסולא בפז. אלו זכויות אדירות ועצומות. גם אדם במצבו של יהודי זה, יהודי שבקושי מצליח לקלוט כמה מילים לפני שנרדם, שכרו הרבה מאוד. האוזן שומעת, הוא עושה את ההשתדלות המקסימלית מבחינתו.

"אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבת בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו" [תהלים כז ד]. "שבת בבית ה'". ישנה חשיבות לעצם הישיבה בבית הכנסת ובבית המדרש. הכתלים ספוגים בקדושה ובטהרה.

(מתוך 'מפיק מרגליות' - ימים נוראים)

ניצלתי את שהותי בעולם התחנות למצוות ולמעשים טובים. אך הנה נגמר מלאי המצוות, ומתחילים להופיע קרונות קרונות של עבירות, שחורים משחור. לאט לאט מתרוממת כף המצוות, המצב נעשה חמור יותר ויותר, עד שלבסוף החלה כף העבירות להכריע.

האיש נבהל מאוד. אוטוטו הוא מקבל כרטיס כניסה לגיהנום. ואז, פתאום נשמעת הכרזה: רגע רגע. ישנן עוד כמה עגלות של זכויות. העגלות מגיעות, פורקים את המשא, מטעינים אותו על כף המאזנים, ושוב, ברוך ה', הכף נוטה לצד המצוות.

מציץ האיש בפליאה, מהיכן הגיעו מצוות חדשות? להפתעתו הוא מגלה שהמטען שהיה על העגלות הנו - בוקר פשוט.

מהיכן הגיע הבוקר הזה, ומדוע הוא מצטרף למכסת המצוות? מתברר שזהו הבוקר שכיסה את נעליו כאשר הלך בימי החורף לשיעורו של

ימינך... אתה הצבת כל גבולות ארץ... כי א-ל גדול ה' ומלך גדול על כל אלקים... ה' צבא-ות אלקי ישראל ישב הכרבים אתה הוא האלקים לבדך", ועוד.

רק אחרי שמכירים לפני מי עומדים, ניתן לבקש סליחה! עיקר עבודת ימי ה'סליחות' היא, אפוא, להגיע למצב של "נצבים לפני ה' אלקים", ואמירת פסוקי המלכויות מציבה את האדם לפני הקב"ה. אחר שאדם מכיר ש"לך ה' הצדקה" - ריבונו של עולם, אתה צודק! אז הוא מכיר כי "ולנו בושת הפנים".

(מתוך הספר 'דורש טוב' אלול)

ואז להתנצל בפניו. אם הסבא היה מצוהו ללכת לביתו הפרטי, ולומר שם בינו לבין עצמו עשר פעמים ששוב לא יאמר שקר, רק אמת, היה אומר זאת בכל הרצינות, והיה מחליט את הכל בהחלטות אמיתיות, אך הרגשת בושה לא היתה לו!

זוהי התחושה שחסרה לנו באמירת הסליחות! אדם צריך להרגיש בזמן אמירת הסליחות שהוא עומד לפני ה' אלוהיו.

ואכן כך היא צורת הגישה אל הסליחות. הרי עצם הסליחות נאמרות רק בסוף, ובתחילה פותחים באמירת פסוקים של מלכויות: "רוממו ה' אלקינו והשתחוו להדם רגליו... לך זרוע עם גבורה תעז ידך תרום

'זיכוי הרבים' - הזכות שמנצחת ביום הדין. הבה נרבה בפעולות כאלה, בפרט בקרב ציבור, ואז נזכה להיות מ'מזכי הרבים' הזוכים בשנה טובה ומבורכת!

עצה משפטית כדאית!

הסוגיא בה כולנו עוסקים בימים אלה, הדאגה המרכזית המטרידה אותנו, היא מה עושים למעשה כדי לזכות ביום הדין, כדי להתברך בשנה טובה. בוודאי, כולנו חוזרים בתשובה, מרבים בתפילה ומוסיפים בצדקה, ועדיין הלב חרד, מי יודע מה יגזר עלינו ביום שהספרים פתוחים והגורל נקבע... עד כמה יום הדין הוא גורלי? - הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל היה אומר, שעם כל הכבוד לזכויות אותן נאסוף ועליהן נעמול, עדיין כולן יחד לא מזכות אותנו אפילו בכוס מים...

אז מה כן? איך אפשר בכל זאת לצאת מיום הדין עם שנה טובה? מה יכול להציל אותנו ביום הגורלי הקובע את חיינו?! המשיך רבי ישראל סלנטר ואמר, כמובא בספר 'מתיקות אלול':

'הדרך היחידה להינצל, היא להיות אדם שאחרים זקוקים לו. כי אם אתה אדם לעצמך - אתה נידון לפי מצבך ומעמדך. אולם אם אתה אדם שאנשים אחרים זקוקים לו, נעזרים בשירותיו, צריכים את עזרתו - הרי גם בשמים מתחשבים בכל הזקוקים לך, ומעניקים לך כדי שתוכל להמשיך להעניק לאחרים...'

זו הרבה יותר מעצה, זה כלי חזק. להגיע ליום הדין במעמד שאחרים זקוקים לנו, לעמוד למשפט כשברור שבעולם יש מי שנעזר בנו, שצריך אותנו. היחס השמימי כלפינו ישתנה לטובה ולברכה, ויעניק לנו שנת שפע, טובה וברכה!

שם, לא מוכר עד היום הזה, שפשוט עמד והתפלל בכותל מקירות לבו, בכוונה ובדבקות. הלה התפלל כנראה על עצמו או על ילדיו, על צערו שלו או על גלות השכינה, אין לדעת. אולם בתפילתו המרוממת, באצילות הנסוכה על פניו ותנועותיו, במעשיו שעוררו התרגשות בקרב האורח מדאלאס - הוא הוא שהניע את התהליך שהוביל לקמת מגדלור יהודי שרבבות חוזרים בו בתשובה שלימה! והלה? לא רק שאנו לא יודעים מי הוא, גם הוא בעצמו לא מודע לכל מה שחולל, לכל מה שהתגלגל בזכות מעשיו ותפילתו. לעולם לא יידע אלו מניית יסוד יש לו במרכז יהודי אדיר, מרכז המאיר את חיי היהדות בסביבה כולה. רק לאחר פטירתו, בעלותו השמימה, יגלה כי יש לו זכויות אדירות בהשבת נפשות רבות לצור מחצבתן!

סיפור זה מאיר וקורא: 'זיכוי הרבים' לא מיועד רק לאנשים רבי כח ועוצמה, יכולת כלכלית או ביטחון עצמי. כל אחד ואחד מאיתנו, נער זקן, צעיר כמבוגר, איש העמל לפרנסתו כיושב באוהלה של תורה, ילד בחיידר כמו בן ישיבה - כל אחד מאיתנו יכול להיות 'מזכה הרבים', אם רק יבין עד כמה אנשים בוחנים את תנועותיו, למדים ממעשיו, מחקים את אורח חייו, ובכוחו להובילם לפעול אחרת!

לעולם! - לעולם לא יכול יהודי לדעת, מתי התנהג באופן ראוי, למד ברציפות, התפלל כהלכה, השקיט את הסלולרי בכניסתו לבית הכנסת, חיך לזולתו - ומישהו ראה אותו מהצד, התרשם ממעשיו, והחליט להשתנות, להתעלות, להתרומם, בזכותו. כמו אותו יהודי שהתפלל באותה עת בכותל, ואין לו שמץ של מושג כי הודות להליכותיו ומעשיו נבנו עולמות יהודיים, כל אחד מאיתנו אינו יכול לשער את השפעתו על סובביו, על מכריו, ואף על זרים שבסביבתו. זה הזמן להחליט: גם אנו יכולים להיות מזכי הרבים, לשמש דוגמא אישית. ההתנהגות שלנו, אורחות חיינו, צורת התפילה והלימוד, מעשי החסד שלנו - אלו לא רק זכויות רגילות, לא פעם יש בהם

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ האם מותר לשימוע שיעור ב'קול הלשון' לפני ברכת התורה?

◆ מדוע נשים מברכות את ברכות התורה?

◆ האם ראוי להתנועע בתפילת 'שמונה עשרה'?

מהלכות ברכות התורה

• מותר להרהר בדברי תורה לפני ברכת התורה, משום שהרהור אינו כדיבור; ויש אומרים שאין להרהר בדברי תורה לפני הברכה. ונחלקו הפוסקים אם שמיעת דברי תורה נחשבת כדיבור.

• אדם ששכח לברך ברכת התורה לפני התפילה, יכוון בברכת 'אהבה רבה' (או 'אהבת עולם' - לנוסח ספרד) לצאת בה גם ידי חובת ברכת התורה, וילמד מעט מיד לאחר התפילה.

• כשם שברכת 'אהבה רבה' שבשחרית יכולה לשמש כברכת התורה, כאמור לעיל, כך ברכת 'אהבת עולם' שלפני קריאת שמע של ערבית יכולה לשמש כברכת התורה במקרה שצריך לברך.

• לדעת השולחן ערוך, מעיקר הדין אין צורך להסמיך את ברכת התורה ללימוד, אך לכתחילה יש להקפיד על כך; אולם לדעת רוב הפוסקים אסור להפסיק ביניהן.

• הישן שנת קבע ביום - נחלקו הפוסקים אם צריך לשוב ולברך, והמנהג שלא לברך, אך ראוי לכוון בברכת 'אהבת עולם' (בערבית) לשם ברכת התורה.

• אדם שלא ישן במשך הלילה - יצא ידי חובה בשמיעת הברכות מפי אחר, אך אם ישן ביום והיה ער בלילה שלאחריו - לפי הנהגו שלא לברך לאחר שינה ביום (ראה לעיל) - יברך בבוקר בעצמו.

• הישן שנת קבע בלילה, וקם משנתו בעוד לילה, מברך ברכת התורה לפני לימודו, ואף אם שב לאחר מכן וישן שנת קבע נוספת בטרם הגיע הבוקר, לא יברך ברכת התורה שנית.

• נשים מברכות את ברכות התורה כאנשים. יש אומרים שהן חייבות בהן כאנשים, משום שהן חייבות בלימוד ההלכות ובאמירת פרשיות ה'קרבנות'. ויש אומרים, שהנשים אינן

חייבות לברך, אלא שנהגו לברך, כדרך שמברכות על מצוות עשה ש'הזמן גרמן', לדעת הרמ"א.

מהלכות ברכות השחר ואמירת 'קרבנות'

• את כל ברכות השחר ניתן לברך לפני עלות השחר, למעט ברכת 'הנותן לשכוי בינה', ובדיעבד, אם ברך גם ברכה זו, יצא ידי חובתו.

• מנהג כל ישראל לומר פרשת התמיד לפני תפילת שחרית, ואמירה זו נחשבת כחובה הן לאנשים והן לנשים; ורבים נוהגים לאומרה גם לפני תפילת מנחה.

• אדם צריך ללמוד בכל יום מקרא, משנה וגמרא, ולפיכך אומרים בכל יום לאחר פרשת התמיד - שהיא המקרא - א ת פרק המשניות 'איזהו מקומן', ולאחריו את הבריי"תא "רבי ישמעאל אומר...".

• לכתחילה אין להשתהות יותר מ'תוך כדי דיבור' (- שניות ספורות) בין 'ברוך שאמר' לתחילת פסוקי דזמרה, אך מותר לענות ביניהן אמון.

ענינים שונים

• יש שנהגו להתנועע בעת תפילת 'שמונה עשרה', על שם הכתוב: "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך", ויש שכתבו כי אדרבה אין ראוי להתנועע בעת העמידה לפני המלך.

• אמרו חכמים: "דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה", דהיינו, אסור לקרוא את התורה שבכתב בעל פה; ונחלקו הפוסקים אם האיסור הוא גם ליחיד, או רק למוציא אחרים ידי חובה.

• חכמינו ז"ל אמרו שהעונה 'אמן' על ברכת עצמו הרי זה מגונה, ולפיכך, אף אם סיים אדם אחר את אותה הברכה יחד עמו, לא יענה עליה אמון, אולם אם סיים אותו אדם ברכה אחרת, יענה עליה אמון.